

— *Geza Beremenji*

— **Cena zlata**
— pijачna igra u tri čina —

— *Preveo s mađarskog Arpad Vicko*

d r a m a

L I C A

Monori
Gđa Monori
Berci
Gombačik
Nikolaj
Čepi
Škulteti
Tulipan
Tarzan
Marika
Tibor
Dr Ridovič
Imi
Karola
Kondukterka
Prodavac svetačkih slika
Dete
1. Detektiv
2. Detektiv

zatim:

lekar i vozač hitne pomoći, kurve, policajci u civilu,
mangupi, pijaćni prodavci, kupci

PRVI ČIN

1. scena

(Unutrašnjost velike, zatvorene pijačne hale noću, u trenucima pred samu zoru. Napolju je proleće. Štand, sklepan od dasaka, poput kakve riznice, krcat je robom. U zbijenim redovima vise bunde od plemenitog krzna, razni umetnički predmeti svud okolo u neredu – tepisi, slike, svećnjaci, sve što su ratni pljačkaši mogli dopremiti ovamo iz poharanih dvoraca, bogataških kuća. Troje čuvaju blago. Monori, četrdesetpetogodišnji trgovac, u kožnom kaputu, izvaljen pored žene; sa strane spava Berci, ćopavi pomoćnik, umotan u plišanu zavesu. Veoma duboka tišina. Gđa Monori je usnila neki san, i sad se probudila. Digne se u sedeći položaj, oslobađa se kožnih kaputa, klekne, krsti se, moli se onako kako to obično čini: sklopljenih ruku, ukočena pogleda uprtog uvis, vodi nemi dijalog sa nekim ko prebiva veoma visoko. Sada mu se baš zahvaljuje snoviđenju koje je krcato neočekivano dobrim znacima. Zahvalna je i produhovljena. Ubrzo se budi i Monori. Njemu je najpreče da pogleda na svoj ručni sat. Konstatuje da, izuzetno, ne mora da žuri.)

GĐA MONORI: Jesi li već i ti budan? Šandore? Jesi li budan?

MONORI: Nisam.

GĐA MONORI: Samo se ti zavitlavaj. Je l' čuješ i ti ovu tišinu? Šandore? Ništa ne čujem. Jedino sebe.

MONORI: Pa je l' ti nije dosta? *(rasejan je, misli na nešto sasvim drugo, pripaljuje cigaretu)*

GĐA MONORI: Čuješ li ti ovo? Zar je stvarno ovakva tišina u gradu? Ili samo umišljam?

MONORI: Jesi li ti ogluvela? Bombarduju. Kako ne čuješ? Sad je baš jedna velika udarila posred pijace. Slušaj, ova je pala tačno na Porembin štand! Au!

GĐA MONORI: Na tvoju ludu glavu, eto gde je pala. Kakva tišina. Kao pred kraj sveta. Kanda je već i bogu dojadilo.

MONORI: Misliš?

GĐA MONORI: Ućutao je.

MONORI: Misliš?

GĐA MONORI: Iskalió je na nama svoj bes, izduvao se, i sad čeka. Primirio se u ovom velikom zatišju i čeka.

MONORI: Valjda zna šta radi. *(piša u nokšir)* I šta misliš, šta čeka?

GĐA MONORI: Zar se ti stvarno ničega ne bojiš?

MONORI: Samo da mi ne stanu poslovi.

GĐA MONORI: Tebi je zarada preča i od božjeg besa?

MONORI: Kakva je razlika? *(pauza)* Jesi li sanjala nešto? Ajde. Kaži sad, kad si već počela. Šta sad radi?

GĐA MONORI: Bog? Posmatra nas. Procenjuje nas. Zato je i nastala ovolika tišina.
Sada nas bog stavlja na kantar.

MONORI: (*slegne ramenima*) Šta bi on mogao da ima od toga?

GĐA MONORI: Zanima ga u šta su se ljudi izmetnuli. Jer ako ni ovo nisu razumeli...

MONORI: Šta će onda biti?

GĐA MONORI: Onda on više od ovoga ne može da učini za nas.

MONORI: Pa će se preseliti nekud gde je zdravija klima. I čistiji vazduh. Možda je ova tišina i nastala zbog toga što je on, sa svoje strane, zatvorio radnju. Fajront. Sjebao je celi svet i onda otišao. Ha, Roži?

GĐA MONORI: Nije otišao.

MONORI: Ti valjda znaš.

GĐA MONORI: E, vala, znam.

MONORI: Je li? Kako? Srela si ga? (*pogleda na sat, i utom započinje novi dan*)
No, dobro. Berci! Gombačik! (*skoči na noge, navlači pantalone, okretan je, hitar, budan*) Otvaramo! Ajde, bre, Roži, probudi ljude, idemo!
Berci! Gombačik!

BERCI: (*sedne*) Tu sam, čika Šaco!

MONORI: Gombačik!

BERCI: Gombačik nije ovde, čika Šaco.

GĐA MONORI: Ja ću da budem u stanu, Šandore.

MONORI: Čekaj! (*Berciki*) Veliš da se Gombačik nije vratio? Zar nije ovde prespavao? Nisam li rekao da bude ovde?

BERCI: Sa Tarzanom je još sinoć pio.

GĐA MONORI: Biću u stanu. Treba da skuvam za petoro.

MONORI: Kako za petoro?

GĐA MONORI: Za nas i za još troje.

MONORI: Jesi li sanjala nešto? Goste? Jesi li gluva, ženo?

GĐA MONORI: Troje.

MONORI: Marika?

BERCI: Idem ja napolje da pišam, čika Šaco.

MONORI: Ne mrdaj! (*ženi*) Sanjala si da će nam se Marika danas vratiti? Roži!

GĐA MONORI: Vратиće se, i to sa mužem.

MONORI: A ko je treći?

BERCI: Čika Šaco, da ja izađem, potrebe radi.

GĐA MONORI: Mora da će biti gladni posle onolikog puta. Idem da skuvam nešto.

MONORI: Muško? Žensko? To ti se nije ukazalo?

2. scena

GĐA MONORI: Ja ću da skuvam ručak, a ti otvori radnju. Bože! Ima godina dana kako je nismo videli.

GOMBAČIK: *(ulazi mlad, od pijanstva ukrućen momak, nije u stanju ni da govori, nogavice pantalona su mu okrvavljene)*

BERCI: Čika Šaco! Evo Gombačika, čika Šaco!

MONORI: *(procenjuje koliko je Gombačik uračunljiv)* S kim ste noćas bančili?

GOMBAČIK: Više se i ne sećam, čika Šaco.

BERCI: Sa Tarzanom.

GOMBAČIK: *(smesta poriče)* Sa njim sigurno nisam.

GĐA MONORI: *(upozorava muža)* Pantalone.

MONORI: *(opipa Gombačikovu potkolenicu)* Osećaš li nogu? Imaš li ovde kakvu ranu?

GOMBAČIK: *(odrečno odmahne)*

MONORI: *(ispravlja se, sve mu je već jasno)* Sad ćeš iz ovih stopa da promeniš pantalone.

GOMBAČIK: Razumem, čika Šaco. *(svlači okrvavljene, oblači druge pantalone)*

MONORI: Sapleo si se o nekoga, a dotični je baš krvario. Ili si ga šutnuo.

Išutirao, onako pošteno. Što da ne? Čemu ti noge služe? A, Gombačik?

GOMBAČIK: Jeste. Služe.

MONORI: Ko je krvario? Tarzan? Ili ste vas dvojica...? Sredili ste nekog?

GOMBAČIK: Sada se više ne sećam, čika Šaco.

MONORI: Kako se ne sećaš, boga ti kurvinskog?

GĐA MONORI: Ne psuj, Šandore, barem danas nemoj da psuješ!

MONORI? Zašto? Šta je danas?

GĐA MONORI: Samo se ti uzdržavaj!

MONORI: Ali kako, boga mu kurvinskog, kako ovaj kreten ne može da zapamti čiji je čovek. Da mu jebem boga boginog! *(u ovom trenutku se vrata štanda naglo otvaraju, hrupi unutra desetak ruskih vojnika s oružjem na gotovs. Guraju pred sobom Berciku, koji je, u međuvremenu, zbrisao napolje da se olakša)*

3. scena

BERCI: Čika Šaco! Čika Šaco!

GĐA MONORI: Vidi ovo.

MONORI: Hej, kamerad! Njičevo! *(Vojnici profesionalno prazne štand)*

GĐA MONORI: Da mi ovo nisi pipnuo! *(utom umukne, sustiže je muževljeve krvnički pogled)*

(Pljačkaši pakuju, rade brzo, spretno, ubrzo se štand sasvim isprazni)

GĐA MONORI: *(mužu)* Reci im za Nikolaja.

MONORI: Tovariši! Ja znaju Nikolaj! Officer, komandant Nikolaj! Moj drug, Nikolaj. Nikolaj.

GĐA MONORI: *(vojnici)* Zar vas nije sramota?

MONORI: Nemoj, Roži, kô boga te molim. Pusti mene. Nemoj sad da se mešaš.

GĐA MONORI: To ne diraj! To je Marikina bunda.

MONORI: Baš hoćeš da te ovde ukokaju? Jesi li poludela?

GĐA MONORI: Zar vi nemate majke? Ovo je sve što imamo.

MONORI: Ne вреди to toliko koliko ti misliš. Pusti ih.

GĐA MONORI: To je bunda moje kćerke. Šta će jedna da obuče? (*Žena se žustro bori, ruski vojnici se razljute, pritisnu je uza zid*)

MONORI: E pa, sad jedi što si zakuvala, Roži.

(Cevi ruskih automata su uprte u gđu Monori. Osetivši da joj je kraj, žena se preobrazi. Produhovljena lica zuri ispred sebe)

MONORI: Kamerad! Tovariši! (*Berci se upiše u pantalone*)

NIKOLAJ: (*ruski oficir; hrupi unutra*) Stoj! (*raskopčava futrolu pištolja, ali odustaje, običnim šamarima, udarcima vrhom čizme rešava stvar. Začas razjuri vojnike koji, bežeći, grabe još ponešto od zaostale robe*)

ČEPI: (*čvrsta, postarija piljarica, došla je sa Nikolajem*) Svrake ti popile pamet, Rozalijo?

(Gđa Monori ćutke stoji)

NIKOLAJ: (*prilazi gđi Monori, umirujuće, ljubi je, kao da mu je mati, u obraze*) Nu što? Nu što? Njičevo. Nu, Rožika. Nu.

ČEPI: Nikolaj je došao da se oprosti od tebe, Monori.

MONORI: (*koji se u početku iz razumljivih razloga obradovao oficirovom dolasku, sad zbog nečega postaje jako sumnjičav*) Aha.

ČEPI: Odlaze za pola sata, idu na zapad.

NIKOLAJ: (*grli, ljubi Monorija, zatim ga pogleda duboko u oči*) Aleksandr! Zbogom. Bog te blagoslovio.

(U međuvremenu, nekoliko vojnika se vrati, svi posmatraju njih dvojicu)

ČEPI: (*najavljuje*) Sad će ti Nikolaj učiniti jednu ponudu, Monori.

NIKOLAJ: Obogatio si se na meni, Aleksandr, jak si, lep si, dobro živiš. Dobri poslovi su bili ti i ja. Što smo mi pravedno uzeli od buržuja, ti si lepo prodao na pijaci, napola ti i ja.

MONORI: A sad ćeš da uzmeš i moju polovinu.

NIKOLAJ: Samo zbog toga da me ne zaboraviš, Aleksandr. Vidi u moje oči, Aleksandr. Hvala jedan drugome. Sad ja idem. Reci hvala. Možda ću ja da umrem u Berlinu. Šta vidiš ti u moje oči? Hoću umreti? Šta vidiš, Aleksandr? Vidi u moje oči. Voliš ti mene, Aleksandr?

MONORI: Još i da te volim, jebote!

ČEPI: Učiniće ti sad jednu ponudu, Monori.

NIKOLAJ: U oči, Aleksandr. Sve? Kažeš sve smo odneli? Nešto je ostalo, nešto je tebi ipak ostalo, Aleksandr, ne? Dijamanti, eto šta, dijamanti. (*mahne rukom, njegovi ljudi smesta počinju da pretresaju civile, najdetalnije Monorija, čak i Nikolaj lično obrađuje trgovca*) Dijamanti. Brillijanti. Dili-brilij-jančići.

MONORI: *(preko ramena, Čepiki)* Šta je u ovome ponuda? Šta on nudi?

ČEPI: Život, Monori.

MONORI: Koknućeš me, Nikolaj? To si smislio? Ni onda mi nije ništa ostalo, znaju? E pa, sad me zaista zanima, boga ti majčinog, hoćeš li me koknuti na kraju, gangsteru gospodski.

NIKOLAJ: *(podigne s poda jedno zaboravljeno zlatno crkveno raspeće)* Zakumi se, na raspeće, da ništa nemaš.

MONORI: Kunem se.

NIKOLAJ: No, nemoj. Ne ti. Rožika. *(diže krst pred ženino lice)* Bogom se zakumi, da nema brilijanata. No. Reci: kunem se bogom da nema brilijanata. *(smeje se)*

MONORI: Šta ona zna?

NIKOLAJ: Neka se onda zakune da ne zna.

MONORI: No, gukni već jednom. Ne znaš, i gotovo. Šta je onda? *(žena ćuti)* Hoćete da je ubijete, pljačkate je, pretite joj. Šta sad da vam kaže, nesretnica? Ne zna ni gde je. Pogledaj je, pašće odma' u nesvest.

NIKOLAJ: *(udari u grohotan smeh)* Aleksandr, Aleksandr. Sretan si čovek, jer mi se žuri. Ali vratiću se ja iz Berlina. I ti si moj dužnik. Zato te sad neću ubiti. Vratiću se, i ti ćeš mi dati. *(predaje raspeće jednom od svojih ljudi koji žurno izlazi)* Poljubi me. Nemoj da me zaboraviš, Aleksandr. *(izlazi)*

4. scena

(Pauza, Monori gleda ispred sebe, prazan štand, prazna tezga)

BERCI: *(bojažljivo pita zamišljenog gazdu)* Čika Šaco! Ništa nam nije ostalo, čika Šaco?

MONORI: Ništa.

BERCI: *(teši ga)* Bićemo još mi bogati, čika Šaco.

MONORI: *(sabravši se)* Kupovaćemo. Berci! Najpre ćeš promeniti pantalone.

BERCI: Kako vi kažete, čika Šaco, kako vi kažete.

MONORI: A onda ćeš otići kod Poremba i kazaćeš mu da dođe ovamo. Čekaj. Neka i Gombačik pođe sa tobom.

ČEPI: On će poći sa mnom. Kući.

MONORI: *(prečujje)* Zbog toga ćete ići obojica, jer mi Poremba duguje. Gombačik, ti možeš da budeš i veoma grub sa Porembom, ali pazi da mu ništa ne slomiš.

GOMBAČIK: Ne brinite, čika Šaco.

MONORI: *(ženi)* Roži! Šta čekaš? Idi u stan i kuvaj.

GĐA MONORI: Sad jako vodi računa, molim te, šta radiš. Nemoj zaboraviti da danas... *(izlazi)*

GOMBAČIK: Recite već kevi, čika Šaco!

MONORI: *(Čepiki)* Čepi, tvoj sin još ove godine radi za mene.

ČEPI: (*Gombačiku*) Hajde, sine, pođi lepo sa mnom. Znaš šta ću ti danas kuvati? Hajde lepo sa mamom.

GOMBAČIK: Čika Šaco!

MONORI: Tvoj sin je spiskao moje novce na kurve i piće. Nisam ga prijavio, ali odavde ne može dok ne odradi te pare. Je li tako, Gombačik?

GOMBAČIK: Tako je, čika Šaco.

ČEPI: Ti si jedan eksploator, eto šta si, Monori. A na vas eksploatore ćemo sad da stavimo tačku. Ti i ne sanjaš kakav će ovde novi svet da osvane.

MONORI: (*dvojici svojih pomoćnika*) Ajmo, tutanj kod Poremba.

ČEPI: (*Gombačiku*) Pravedni bes naroda će začas zbrisati ove eksploatore. Na krivoj si strani, sine. U tvom je interesu, sine, da pođeš sa mnom. Nema potrebe da stradaš zajedno s klasnim neprijateljem.

GOMBAČIK: Čika Šaco!

ČEPI: Znaš šta sam rekla da ti sprema u komitetskoj kuhinji?

MONORI: (*pomoćnicima*) Neka Poremba donese ovamo ono što mi duguje. Izgubiću obraz na pijaci, kupci samo što već nisu navalili, a ne smem da otvorim dok mi je tezga prazna, nemojte dozvoliti da se obrukam. Idemo! Tutanj! (*gura napolje Berciku koji je u međuvremenu promenio pantalone, i Gombačika koga je odvojio od majke. Čepiki se utom zavrti u glavi, sedne na jednu stolicu*)

MONORI: Nestalo ti je tableta za srce, Čepi?

ČEPI: Od tebe mi ne treba. Daće meni partija tablete.

MONORI: Dobro, onda popij jednu od tih.

5. scena

ŠKULTETI: (*ugledni trgovac, ulazi*)

ČEPI: No, evo svežeg novca. Glavni eksploator. Nije vam još mnogo vremena preostalo, derikože, šakali, strvinari jedni.

ŠKULTETI: Tetka Gombačik! Vi ste još nedavno bili jedna od najspretnijih piljarica u gradu.

ČEPI: Jer sam uvek unapred znala šta će biti. A znam i sada. (*izlazi*)

MONORI: Poludela je.

ŠKULTETI: Možda. (*odmeravaju se*) Prazan vam je štand, gospodine Monori.

MONORI: Zarada ne zna za vernost. Imate li štogod?

ŠKULTETI: Vi ćete sad sklopiti jedan dobar posao sa mnom.

MONORI: Je l' hitno?

ŠKULTETI: Sutra odlazim u Ameriku.

MONORI: Onda znači prodajete. Nisam u mogućnosti.

ŠKULTETI: Na pijaci se priča, i verovatno s razlogom, jer ko bi se usudio da izmisli takvu priču, da vi imate nešto. I to ne bilo šta.

MONORI: A vi ste u to poverovali?

ŠKULTETI: Dug je put do Amerike, ne bih hteo da se maltretiram sa nekakvim prtljagom. Prodao bih nešto što je strašno teško, ali i strašno vredno. *(posmatra Monorija, svestan da mu je našao slabu tačku)*

MONORI: Baš toliko teško? Šta bi to moglo da bude? *(zna već)*

ŠKULTETI: Naj-najteže. No? Nešto što čoveku daje odgovarajući bonitet. Što pokazuje koliko ko vredi i kakav je. Što vam nikad ne bih prodao da ne odlazim u Ameriku. No?

MONORI: *(oprezno)* Vi najbolje znate, gospodine Škulteti. Vi najbolje znate.

ŠKULTETI: Vi ćete sada sklopiti sa mnom posao svog života. A ja ću na kraju da plaćem. Plakaću, časna reč.

MONORI: Navratite drugi put. Tovariši su mi odneli čak i ručni sat, gospodine Škulteti. *(drugim tonom)* Ali, samo zbog vas, napraviću izuzetak.

ŠKULTETI: Šta imate?

MONORI: *(osvrne se, šapatom)* Brilijanti. Moderno brušeni. Odgovara?

ŠKULTETI: Pokažite.

MONORI: Najpre vi.

ŠKULTETI: Napolju je.

MONORI: *(pogleda napolje)* Ovamo ste ga doneli? Pred moj štand?

ŠKULTETI: Dvadeset četvoro karatno.

MONORI: *(trudi se da da prikrije uzbuđenje)* No, moliću lepo. No. Ovako neće valjati. Meni je to suviše teško. No.

ŠKULTETI: Vi ostajete.

MONORI: Znate, gospodine Škulteti, i ovde su zgodnije male i lake stvari. Mnogo je vojnika u gradu. U Americi se vojnici drže u kasarnama. A ovde su pušteni, ima ih svuda. Tamo je tržište: tržište. A ovde imamo – šta? Divlji Zapad. Zadržimo ono što imamo. Nosite odavde svoju robu. *(okrene leđa Škultetiju)*

ŠKULTETI: Šta biste hteli, gospodine Monori? Da vam ga džabe ostavim ovde? Šta hoćete?

MONORI: Da živim.

ŠKULTETI: *(pogleda napolje, vidi nešto, mahne Monoriju koji takođe pogleda napolje, zatim sednu, manirom iskusnih poslovnih ljudi počinju da štite jedan drugome leđa)*

6. scena

BERCI: *(s liscama na rukama, uzbuđen, ulazi)* Čika Šaco!

MONORI: *(daje mu znak rukom da bude miran)*

(Ulazi Gombačik, takođe s liscama na rukama, u pratnji dvojice detektiva u civilu)

1. i 2. DETEKTIV: Dobro jutro, gospodine Monori.

MONORI: Bog ti pomogao, Gabika. Mogu li da ti pomognem?

GOMBAČIK: Čika Šaco! Gospoda su bila kod Poremba kada smo mi stigli.

BERCI: Jer, Porembu je neko noćas ukokao. Ležao je u krvi kad smo mi stigli.

MONORI: (*detektivima*) Ja sam poslao tamo momke, jer mi je Poremba dugovao. (*pauza, Berciki*) Zar niste rekli gospodi zašto sam vas poslao?

BERCI: Nismo.

MONORI: (*pravi se da se naljutio*) Majku vam vašu! (*detektivima*) Nisu hteli mene da umešaju, kakve su budale, razumeš, Gabika?

1. DETEKTIV: Kako da ne, čika Šaco. Vi ste ih tamo poslali, a mi smo već bili tamo. Zna li još nešto?

MONORI: Baš ništa. Poremba je bio do guše u nevoljama.

2. DETEKTIV: Zašto ste mu onda dali na zajam?

MONORI: Ko kaže da sam mu dao bilo šta na zajam? Dugovao mi je.

1. DETEKTIV: Mnogo, čika Šaco?

MONORI: Ma kakvi! Samo su me noćas Rusi poharali, pa sad bi mi i malo bilo od velike pomoći.

1. DETEKTIV: Jasno mi je.

2. DETEKTIV: Meni baš i nije.

1. DETEKTIV: Ja ću ti posle objasniti. (*Monoriju*) Ako biste kojim slučajem doznali nešto, čika Šaco. (*skida lisice*)

MONORI: U tom slučaju, obavezno ti se javljam, ne brini, Gabika.

2. DETEKTIV: Mi smo zbog toga ovde, jer sada je već mir, i treba nastaviti sa životom. Ali ako nam vi ne pomognete...

BERCI: Ma jasno, to je i u našem interesu.

1. DETEKTIV: (*kolegi*) U redu je, idemo sad, objasniću ti posle o čemu se radi. Ajmo.

MONORI: Sve najbolje, Gabika.

1. DETEKTIV: Ljubimruke, čika Šaco. (*odlaze*)

MONORI: (*pogleda Gombačika*) Gde si ostavio one pantalone koje si skinuo? (*Gombačik diže odnekud pantalone*) Ja ću... (*gura pantalone u bubnjaru*) Ti ćeš sad otići i pronaći Tarzana, reći ćeš mu da smesta dođe ovamo. (*tiho*) I neka ponese sa sobom ono do čega ste noćas došli. Jer to je moje. Poremba je meni dugovao, a ne vama. Tarzan će to razumeti.

GOMBAČIK: Jeste li sigurni, da će razumeti? Šta ako neće?

MONORI: (*strogo*) Onda ću ja to shvatiti kao da si mu ti loše objasnio stvar. I znaš li šta će onda da bude?

GOMBAČIK: Znam, čika Šaco. (*odlazi*)

7. scena

MONORI: Gde smo ono stali, gospodine Škulteti?

ŠKULTETI: Da je meni teško putovati, a vama ostati.

MONORI: I da je teško i to što mi vi prodajete. Ali kupovati treba kada je ponuda velika.

ŠKULTETI: *(s olakšanjem)* A prodavati kada je velika potražnja.

MONORI: Berci, izaći ćeš i pomoći čoveku gospodina Škultetija da se roba unese.

BERCI: Idem, čika Šaco. *(polazi, pa zastane)* Čime ćemo pazariti?

MONORI: Sa onim što imamo.

BERCI: *(značajno)* Sa onim, čika Šaco?

MONORI: Jesam li te šta pitao? *(Berci izlazi)*

(Dvojica trgovaca se pogledaju oči u oči, počinje obred pogađanja)

ŠKULTETI: Vi kažete cenu.

MONORI: Brilijanti na karat – zlato na težinu.

ŠKULTETI: Konkretno.

MONORI: Za jedan karat dve kile. Nadalje, za dva karata na jednom kamenu: osam kila.

ŠKULTETI: Množite dakle sa četiri? Onda za tri karata trideset i dve.

MONORI: Je li prodato?

ŠKULTETI: Ljudi smo, živimo jedni od drugih.

(Tulipan, Škultetijev čovek, i Berci, unose tešku vreću. Kada spuste teret na pod, čuje se zveckanje zlatnih poluga)

MONORI: Sad ste sa mnom sklopili posao života, to valjda znate.

ŠKULTETI: Jedino vi možete biti zadovoljni.

MONORI: Bio sam jeftin, želeo sam da vam učinim zadovoljstvo. Berci!
Isporučićeš robu.

(Berci raskopča pantalone, čučne i snese, poput jajeta, iz debelog creva, metalnu kapsulu sa dragim kamenjem. Istovremeno, Tulipan otvara vreću. Stavlja je na kantar)

ŠKULTETI: *(hvaleći Tulipana)* Tulipan se jako razume u zlato, u nakit. Stručnjak.

MONORI: Provalnik?

ŠKULTETI: Za šta me vi smatrate?

(U međuvremenu, odvija se stručna procena i jedne i druge robe. Zlatar Tulipan stavlja na oko malu lupu, redom ispituje brušene brilijante)

TULIPAN: Dva karata.

ŠKULTETI: *(beleži olovkom, računa)* Znači osam.

TULIPAN: Žučkast.

MONORI: *(popušta)* Onda sedam kila.

TULIPAN: *(razgleda sledeći brilijant)* Blauvajs, jednokratni.

ŠKULTETI: To je kila. *(bio je širokogrud)*

TULIPAN: *(podigne treći kamen)* Blauvajs, petica.

MONORI: Dobro, samo zato što je blauvajs, neka bude dvesta trideset. (*bio je galantan*) Kakav sam bio?

ŠKULTETI: Zadovoljan.

MONORI: E, to vam verujem.

TULIPAN: (*značajno*) Bez 25 santigrama dva karata, ali je čist, proziran.

MONORI: Neka i ovaj ide za sedam. Ne znam šta mi je danas.

TULIPAN: (*ispituje najvredniji kamen*) Moderno brušen, bez ijedne trunčice, devetnaest karata.

(*Mukla tišina. Škulteti mahnito računaju*)

MONORI: (*šapne mu nešto na uho*)

ŠKULTETI: Onda smo i svršili posô. (*pokazuje papir Monoriju, i on mu šapne nešto na uho*)

MONORI: (*uzima nazad jedan kamen*) U tom slučaju zadržaću peticu blauvajs. Za uspomenu. Berci. Izaći ćeš i pazićeš.

BERCI: Razumem, čika Šaco. (*izlazi*)

MONORI: Skoro da smo i kvit, gospodine Škulteti. Jedino još ovaj kamen čini diferenciju.

ŠKULTETI: Imam sjajnu ponudu vizavi te diferencije, gospodine Monori.

MONORI: Stan?

ŠKULTETI: Čovek. (*pokazuje na Tulipana*) O njemu je reč. Dobro bi prošli sa njim.

MONORI: Imam dovoljno ljudi. I previše.

ŠKULTETI: Ali ovakvog, stojim vam dobar, nikad nećete naći. Biće vam odan. Doživotno je vaš.

MONORI: Baš vi da me ubeđujete u vrednost ljudskog života? Gospodine Škulteti!

ŠKULTETI: Ovaj će uvek biti vaš. I biće vam odan kao pas.

MONORI: Takvog čoveka nema.

ŠKULTETI: Osim ovog. Ratni zločinac. Traže ga.

MONORI: No, vodite ga onda odavde. Ovaj mali blauvajs ostaće kod mene. Šta fali?

ŠKULTETI: Niste svesni šta govorite. Ratni zločini nikad ne zastarevaju. A ovaj je masovni ubica.

MONORI: Već sam se pokajao što sam se uopšte i upustio sa vama u ovaj posao. Ne treba mi!

ŠKULTETI: Samo malo strpljenja, gospodine Monori. Ne traže njega, ne znaju da je to on, nekoga su već greškom obesili umesto njega. Jedino ja znam njegove grehe i njegov identitet. I on. Predaću vama njegove grehe i njegove lažne papire, i odlazim u Ameriku, a on ostaje ovde sa vama i sve će za vas učiniti.

MONORI: Ili će da me kokne i onda će biti čist kao suza. Ma ajte, molim vas. Nema koristi od tog posla.

ŠKULTETI: *(Tulipanu)* 'Odi ovamo! *(Monoriju)* Ja sam ga nazvao Tulipanom, ali povrh svega šapnuću vam i njegovo pravo ime. Pogledajte ga. Zlatar je po struci.

MONORI: *(zainteresuje se)* Zlatar?

ŠKULTETI: Da li ste me već izvoleli razumeti, gospodine Monori, molim vas? Da li ste me već razumeli?

MONORI: *(Tulipanu)* Umeš da izliješ od zlata ono što ti ja kažem? *(ćutanje je odgovor)*

ŠKULTETI: "Umem, čika Šaco."

TULIPAN: Umem, čika Šaco.

MONORI: *(tutne Škultetiju u ruku do sada zadržani blauvajs, davši mu time do znanja da je i ovaj posao sklopljen)*

ŠKULTETI: *(spušta u unutrašnji džep kaputa kapsulu sa dragim kamenjem, okreće se Tulipanu)* No, Tulipane. Pokaži lepo koliko držiš do svog novog mesta.

TULIPAN: *(uzima u ruke i ljubi Monorijevu nadlanicu. Škulteti se povuče sa Monorijem u stranu, šapuće mu na uho podatke koji terete Tulipana, predaje mu njegova lažna dokumenta)*

BERCI: *(proviri kroz odškrinuta vrata)* Čika Šaco! Čepika!

ČEPI: *(ulazi, za njom se provuče i Berci)* Jeste li sklopili dobar posao, Monori?

MONORI: Ma kakvi, jeftino sam dao.

ŠKULTETI: No, zbogom, idem ja, dok se ne predomislim.

MONORI: *(pruža mu ruku)* Samo nemojte sad razglasiti po pijaci koliko sam popustljiv bio.

ŠKULTETI: Je l' me vi smatrate budalom? Meni bi se smejali, kad bi saznali. Prstom bi pokazivali na mene, gospodine Monori. Preradili ste me, naseo sam na priče. Neću u životu oprostiti sebi. U životu. *(izlazi)* No, neka vas bog čuva.

8. scena

MONORI: *(Čepiki)* Znaš li šta je tvoj sin opet uradio? Neću ni da ti kažem, samo bi' te rastužio. Vodi ga odavde, ne treba mi, valjaće on tebi i partiji. Sравниćemo račune i neka se nosi. Imam boljeg čoveka umesto njega. Berci, daćeš Tulipanu kaput, tako se zove. Spavaće sa tobom ispod tezge.

BERCI: Razumem, čika Šaco. *(daje Tulipanu svoj kaput)*

ČEPI: Nisam zbog sina došla, Monori.

MONORI: Nego?

ČEPI: Imala bih s tobom da prozborim koju reč.

MONORI: Sa eksploatorom?

ČEPI: Po partijskom zadatku.

MONORI: Šta hoće od mene tvoja partija?

ČEPI: Sad smo privremeno primorani da pregovaramo sa vama. Jabuke, da li te zanimaju?

MONORI: Zar je na to spala klasna borba?

ČEPI: Pitala sam da li te jabuke zanimaju?

MONORI: Ja se ne bavim voćem i povrćem.

ČEPI: Ti se ovde baviš svim i svačim, Monori. Otići ćeš u upravu tržnice i uzećeš obrt i na voće i povrće. Mogao bi da se obogatiš na nama. Prodaćemo ti jabuke.

MONORI: U čemu je štos?

ČEPI: Predstoje nam izbori. Partiji treba novac za izbornu kampanju.

MONORI: I ti ćeš da mi posreduješ za komunističke jabuke?

ČEPI: Partija poseduje plantaže jabuka. Prodaću ti jabuka koliko hoćeš.

MONORI: Ajde. Možda bismo se i mogli nagoditi.

ČEPI: Naravno. Novac još, za sada, govori.

MONORI: Ali dokle, Čepi?

ČEPI: Dok nam komunizam ne osvane. Onda će biti ukinut kao takav.

MONORI: I kad će to biti?

ČEPI: Uskoro. Pobedićemo na izborima i onda ćemo sprovesti stvar. Kupuješ li jabuke?

MONORI: Po četiri za kilogram.

ČEPI: Pet. *(pruža Monoriju uzorak jabuke)*

MONORI: Novac ne poznaje partije. Dobro, po pet. *(razgleda jabuku)*

Pretpostavljam da ti znaš nešto. Hitno mi pošalji nekoliko stotina kila, ja ću srediti papire. *(U međuvremenu ulaze Gombačik i Tarzan, podvodač u kožnom mantilu, u pratnji dve kurve)*

TARZAN: Ljubimruke, čika Šaco. Gud morning.

MONORI: Gombačik! Poći ćeš sa materom, naći ćeš prevoz, utovarićete, dopremićete jabuke na tezgu *(daje mu novac)*, otvaramo, prodavaćemo jabuke. Ovaj ovde je Tulipan. Povešćete ga na utovar, istovar. Berci, ići ćeš da izvadiš obrt *(daje mu novac)* od sada radimo i sa voćem i povrćem. Otvaramo! Jeste li čuli? Otvaramo! *(više)* Neka se zna na pijaci:

Monori otvara! Ovamo, ovamo, žene, navalite, jabuke, sveže, zdrave jabuke! *(Gombačik, Čepi, Tulipan, Berci, izlaze)*

9. scena

(Dižu se s treskom daščani poklopci prednjeg dela štanda, ukazuje se prizor velike pijace: tezge, kupci, prodavci, stižu već i jabuke, do sada već poznata i neka nova lica istovaruju robu sa kolica, slažu drvene gajbe, izvrću na tezgu voće, povrće, dopremaju nove sanduke, na vrh piramida od crvenih jabuka, ističu tablice sa cenom. Berci, Tulipan i Gombačik već i mere jabuke, kupci stoje u redu. U ovu gungulu stiže gđa Monori, donosi ručak u porcijama.)

Mnogi je pozdravljaju: "Ljubimruke, tetka Roži", "Dobar dan, Rožika", dok ona klimanjem glave otpozdravlja i, ugledavši muža, stane. Biće svedok sledeće scene: Monori u prvom slobodnom trenutku zgrabi Tarzana za revere kaputa i nimalo nežno ga povuče u stranu. Dve kurve slede u stopu svog zaštitnika.)

MONORI: Reći ću ti nešto, Tarzane.

TARZAN: Došao sam, čika Šaco.

MONORI: Sreća tvoja što si došao.

TARZAN: Poveo sam i dve kurve. Ako bi vam se prohtelo.

MONORI: Jezik za zube, sad ja lajem, velik je sad ovde promet. Sve mi je poznato, nemoj ni pokušati da porekneš, od Gombačika znam šta ste vas dvojica noćas uradili.

TARZAN: Gombačik nije takav da bi laprdao uokolo.

MONORI: Ali pantalone su mu bile takve. A na pantalonama je imao Porembinu krv, i detektivi su došli pravo kod mene.

TARZAN: Ali čika Šaca nije čovek koji bi stvar prosledio.

MONORI: Naravno da nije. Nisam takav, ako si ti takav.

TARZAN: Šta biste hteli da prosledim, samo mi recite.

MONORI: Poručio sam ti to po Gombačiku. Hoću da mi predaš sve što ste uzeli od Poremba, eto šta hoću. Jer to pripada meni, s obzirom na to da je Poremba bio moj navodadžija. Jesi li to znao?

TARZAN: Gombačik je taj koji je to trebalo da zna.

MONORI: Sad i ti znaš. I sad već obojica znamo sve. I sad ćeš mi dati ono što je moje.

TARZAN: Stvar je sređena. Bar nas dvojica da budemo kvit.

MONORI: Je l' to ovo ispod kaputa? Onda ćemo se sad lepo zagrliti.

(Zagrlje se, Monori spretno preuzima ispod širokog Tarzanovog kaputa jedan ceger krcat nakitom, zlatnim lančićima, naušnicama, narukvicama i skriva ga ispod svog mantila. Zatim potapše mladića po obrazima)

TARZAN: I ako vam zatreba kurva, onda, čika Šaco, znate. *(prenese polako pogled na gđu Monori)* Tetka Roži neće imati ništa protiv, muškarci smo. Je l' tako? Ljubimruke, tetka Roži.

GĐA MONORI: *(mužu)* Evo ručka, Šandore. *(odmeri obe kurve)* Cela pijaca bulji u ove ovde. Koja će poštena žena da se zaustavi pred ovom tezgom da pazari? Pa ćeš moći sam da pojedeš ove jabuke. Na to ne pomišljaš, Šandore?

MONORI: I te kako, potpuno si u pravu!

TARZAN: Ma pustite, molim vas, one su sa mnom, ja od njih živim, znaju to svi na pijaci. Uvek ih vodim sa sobom za slučaj da stvari loše krenu, jer kad stvari loše krenu, ja samo pogledam na žensku i odma' se smirim. Kad je ženska sa mnom, nikoga se ne bojim, a bez njih sam obično kukavno siročić, takav sam, šta mogu, no, meni su ženske potrebne kô vazduh,

zato sam ih i poveo sa sobom, nemojte se ljutiti, tetka Roži. Dobro? Ako već čika Šaci ne smetaju.

MONORI: No, hoćeš li ih već jednom odvesti?

TARZAN: Ol rajt, ol rajt. Uveče možete da me nađete znate već gde, ako bi vam još štogod ustrebalo. *(odlazi sa ženama)*

10. scena

MONORI: *(supruzi)* Šta ima za ručak? *(podigne poklopac, zaviri u šerpu)* Jesi li nabavila novac? *(preuzima svežanj novčanica)*

1. KUPAC *(s one strane tezge)* Pošto jabuka?

MONORI: Dvanaest. Jeftino, zar ne? *(dok jede, između dva zalogaja, viče)* Ovamo, ovamo, žene, žene, jabuke, jabuke, jabuke, sad ih kupujte, poludeo načisto onaj ko ih prodaje, toliko ih jeftino daje! Jabuke, jabuke, jabuke! Tulipane! Obrati pažnju na gospođu! Berci, obrati pažnju na Tulipana, vidim vam ruke. Roži, izađi i ti, preuzmi kantar, pazi na... *(podigavši pogled na ženu, zastane mu zalogaj u grlu, gđa Monori čudno pilji u jednu tačku. Monori polako i sam okreće pogled u tom pravcu. Usred pijačne vreve, između dva teška kofera stoji jedna mlada žena i gleda u njih. I trgovac se zaprepasti)* Pazi, bogati.

BERCI: Marika! Čika Šaco, je l' to naša Marika?

GĐA MONORI: Bože! Marika.

MONORI: Grofica. Šta stojiš tamo? Hej!

GĐA MONORI: Nije valjda bolesna? *(bračni par pohrli sa štanda, grle krhku devojkicu)*

MARIKA: Tata. Mama. Mama. Tata. *(plače)*

GĐA MONORI: Jesi li dobro? Jesi li dobro?

MARIKA: Jesam. Dobro sam.

GĐA MONORI: Nisi ispavana? Nisi spavala?

MONORI: Gde si sve do sada bila? Da ti čujem glas, hej.

GĐA MONORI: Klecaju ti kolena. Šta se desilo? Znam da se nešto desilo sa tobom. Hajde, reci mami.

MONORI: Gde si bila godinu i po dana, da čujem.

MARIKA: Šta ste me spopali, baš ste grubi. I nemoj vikati, tata, glava mi se raspada. Molim vas, mama, poštedite me, tata, molim te.

PIJAČANI: *(skupe se oko njih)* Je l' vam je to ćerka, gospodine Monori? Zdravo, Marika. Vidi, pa ovo je Marika. Baš se promenila. Ništa se nije promenila.

MONORI: *(dobacuje im)* Da, to mi je ćerka. Stigla je. Ja sam je poslao u inostranstvo, dok ne prođe front. Donela je robu. Dobro, dobro. *(supruzi)* Idite već na štand, čuješ li? *(vode devojkicu na štand, ponevši i njene kofere)*

MONORI: Gde si zapravo bila godinu i po dana?

MARIKA: U Beču, tata. Joj, pa šta onda? Šta fali? Samo nemojte sad početi da me grdite.

GĐA MONORI: Zašto baš u Beču, zašto tako daleko?

MARIKA: Nije baš tako daleko.

MONORI: Da je od tebe zavisilo, otišla bi ti još dalje, je li?

MARIKA: Tamo nas je sustigao front. Joj, kako ne možete da shvatite. Baš sam se toga bojala, jedva sam se i nakanila da dođem, jer sam unapred znala da ćete odma' biti takvi. Odma' sam znala da ćete me odma' spopasti.

GĐA MONORI: Od čega se bojiš, sad si kod kuće. Gde si muža ostavila?

MONORI: Tibor te je ostavio? Meni možeš slobodno da kažeš ako te je ostavio. Nema veze. Naći ćemo drugog.

MARIKA: Tu je i Tibor.

MONORI: Gde je?

MARIKA: Na ćošku Lujzine ulice.

MONORI: Šta tamo radi? (*svojim ljudima*) Ajde, radimo, pazite na tezgju.

MARIKA: Čeka. Rekla sam mu da ću ja poći napred. Da ne vidi kako ćete vi ovde...

MONORI: Zašto? Šta nam fali? Jesmo li leprozni?

GĐA MONORI: Kad ste stigli?

MARIKA: Juče.

MONORI: Juče? I onda...? (*žena ga jednim gestom ruke učutka*)

MARIKA: Pešačili smo od Beča sve dovde... (*zamre joj glas*)

MONORI: Pa?

GĐA MONORI: Pusti je. (*Mariki, sluteći neko zlo*) Sad reci ono što ti je na umu. Sad reci, jer kasnije će ti biti još gore. Recu, sunce moje.

MARIKA: Stvar je u tome... Joj, kad je tata ovde, onda ne znam. Kad me tako gleda.

MONORI: Kako te gledam? Šta sad, da iskopam sebi oči? Gledam. Naravno da gledam. Zato su mi oči. Mislim, stvarno.

GĐA MONORI: Zašto nisi odmah došla kući?

MARIKA: Zar se već nijedna noć ne može... (*menja ton*) Juče...

GĐA MONORI: Šta je juče bilo?

MARIKA: Kad smo stigli do predgrađa Pešte... Zapravo još na putu... pukao je...

GĐA MONORI: Ko je pukao?

MARIKA: Vodenjak.

MONORI: Šta?

GĐA MONORI: Počela si da se poradaš? Na putu?

MONORI: Ukraj puta?

MARIKA: Rusi su nas prebacili u bolnicu. Kamionom.

GĐA MONORI: Mati božja, presvetla Bogorodice, sveta Ano, pomози. Recu da nije istina. A dete?

MARIKA: Rodilo se pred zoru. (*plače*)

GĐA MONORI: (*sebi*) Danas pred zoru.

MONORI: Je l' muško? Je l' muško?

GĐA MONORI: Je l' živo? Je l' živo?

MARIKA: (*kroz plač*) Zašto ne bi bilo živo?

GĐA MONORI: Je li zdravo?

MARIKA: Jedino mi je bilo jako teško da ga rodim. Već sam od muke pomišljala na to da skočim kroz prozor, vikala sam da ću skočiti, a doktor se smeja, soba u kojoj sam se porađala bila je u prizemlju.

MONORI: Je l' muško?

MARIKA: Imre.

GĐA MONORI: Imika! Gde je?

MARIKA: Eno ga sa ocem, tu na čošku.

MONORI: Muško! Jeste li čuli? Muško! Dobio sam sina! Stigla mi je ćerka! Kod mene kupujte, ljudi! Ćerka mi se porodila! Rodila je dečaka! Vi samo merite, merite! (*istrči napolje, prima čestitke, jurca ukrug, sipa piće u čaše, grli prolaznike, pleše, poskakuje*)

GĐA MONORI: Nisi gladna?

MARIKA: Sačuvaj bože, mama. Povraća mi se.

GĐA MONORI: Mora da ste mnogo gladovali.

MARIKA: Jesmo, mama.

GĐA MONORI: Zar se ne raduješ svome detetu?

MARIKA: Kako se ne bi' radovala?

GĐA MONORI: I tamo je bilo bombardovanja, je li?

MARIKA: Jeste.

GĐA MONORI: Jesu li vas opljačkali?

MARIKA: Jednom.

GĐA MONORI: Nemci? Rusi?

MARIKA: Civili.

GĐA MONORI: Jesu li te silovali?

MARIKA: Nismo vozom putovali. A Tibor mi je zagaravio lice.

GĐA MONORI: Idemo po Tibora. I po dete.

MARIKA: Pošalji nekog po njih.

GĐA MONORI: Ja ću. Ipak je tvoj muž. Imike. (*žurno odlazi*)

11. scena

(*Monori se sav uspaljen vraća na štand*)

MONORI: (*svojim ljudima*) Obratite pažnju na gospodu! (*Mariki*) Mater ti je otišla po njih. Dobro je učinila (*ugleda Ćepiku kako se približava u društvu trojice zloslutnih tipova*) Hej, koga to vidim? Jesi li čula vest, Ćepi?

MARIKA: Ljubimruke, tetka Čepi.

ČEPI: Zlo je, Monori.

MONORI: Pa da. Sada nemaš samo ti sina, je li, Čepi?

ČEPI: Prevario si me. Nas. Znaš li šta je AVO? E pa, to su ovi momci. Udarana pesnica partije. Morali smo preduzeti ovu posetu, jer si prevario partiju.

MONORI: Ja prevario partiju? Ja, koji sam bio obziran prema vama? Ne samo obziran, nego krajnje popustljiv? U životu nisam bio pošteniji. Tako mi bog pomogao.

ČEPI: Pusti sad boga, uskoro ga ionako neće biti. Dao si nam pet za kilogram.

MONORI: Tačno.

ČEPI: A prodaješ ih po dvanaest.

MONORI: Po koliko hoću, zar ne? Ako ima ko da ih kupi.

ČEPI: To je prevelika dobit za tebe, premala za nas. Pa smo se predomislili. Kupovaćeš ih po jedanaest, i možeš da ih prodaješ za dvanaest. Kad da svratim po razliku?

MONORI: I ti i ja imamo papire o sklopljenom poslu, Čepi. Nigde ne piše po koliko smem da prodajem. Piše samo to, Čepi, da si mi prodala po pet. Nemoj da me zajebavaš. Jesi li zaboravila da posluješ? Šta onda tražiš na pijaci?

(Ona trojica u Čepinoj pratnji priskoče, zavrnu Monoriju ruku na leđa, išamaraju ga, Tulipan ćutke prilazi, izvuče nož i zabode ga u jednog od crnokaputaša)

MONORI: Stop! Stop! Da izračunamo.

ČEPI: Šta, Monori?

MONORI: Pa razliku. Tvoj zahtev je opravdan, Čepi, platiću. Osam hiljada i trista. Dobro, osam hiljada i šesto. Osam hiljada i šesto, u redu. *(broji novac)* Osam hiljada šesto.

ČEPI: *(pokazujući na Tulipana)* Ovaj tvoj čovek je povredio našeg čoveka. Povešćemo ga sa sobom.

MONORI: Čekaj, čekaj, čekaj, čekaj. On je nov kod mene. Koliko staje da ga ne povedete? Znete li šta sam dao za njega?

ČEPI: Mi smo zaboravili da poslujemo, dobro si malo pre rekao, Monori. *(vode Tulipana)*

MONORI: Pa zar partiji nisu potrebne pare za izbore? Hej!

ČEPI: Ovaj je digao ruku na nas. Partiji je preča njena čast od novca. To dobro zapamti, Monori.

MONORI: Dakle, ono što je moje, to je tvoje, a ono što je tvoje to se mene ne tiče – je l' to kažete? *(pokazujući svežanj novčanica)* Je l' to za vas posao?

ČEPI: *(i ona pokaže svežanj novčanica)* Je l' se isplatilo, Monori? Je l' ti se isplatila lekcija za ovoliko? Da ni poslova više neće biti? *(vode Tulipana)*

MONORI: I te kako. Tulipane! Izvadiću te ja, ne brini! Kuda ga vodite? *(odgovor mu sledi u vidu još jednog udarca, zatetura se, pada na zemlju)* Nešto mi je slomljeno. Majku im kurvinsku.

GOMBAČIK: Staćete vi na noge. U to sam ubeden.

12. scena

(Poslednji udarac bio je previše jak. Trgovac je ostao na zemlji. Gombačik i Berci ga podižu na noge)

MONORI: *(teško diše, pozlilo mu je)* Nešto mi je slomljeno. Majku im kurvinsku.

MARIKA: Jesi li sad video? Jesi li video, tata, šta si opet uradio? Ja to ne mogu podneti, nemam nerve za to, tata.

MONORI: Dobro je, grofice, nemoj samo da cmizdriš. Gombačiku mali, vrati se sad lepo svojoj materi, majku ti jebem, dosta mi je Gombačika za ceo život.

GOMBAČIK: Ostaću sa vama. Znao dobro, čika Šaco, da me baš briga za ceo svet, a pogotovo za kevu.

MONORI: Samo mi nevolje tovariš na vrat.

GOMBAČIK: Koliko vremena činim sve, i samo za vas, je l' tako?

MONORI: Nisi ni noćas bio tamo gde sam ti rekao da budeš, već si se navadio na krv, postao si pravi krvolok, a i to za šta, nikakvu korist nisi imao.

GOMBAČIK: Nikakvu, jer večito vama uterujem odštetu.

MARIKA: Prestanite da se derete, tata, molim te, dosta više!

BERCI: *(Gombačiku)* Nisi nam više potreban, Gombačik, i gotovo.

MONORI: Tvoja suluda mati, ona mi ne treba, zbog tebe mi visi ovde stalno za vratom.

GOMBAČIK: Ne brine moja keva za mene. Ona se zanima samo za vas. Jesam li se ja od jutros obogatio ni iz čega?

MONORI: *(pogleda ga, shvata o čemu je reč)* No, ideš sad, Gombačik, dovešćeš mi lekara. Doktora Ridoviča.

BERCI: Ne zna on ni gde da ga traži.

GOMBAČIK: Ja ne znam doktora Ridoviča? *(odjuri)*

BERCI: Naravno. Njega znaju svi.

13. scena

(Dolazi gđa Monori gurajući pred sobom dečja kolica, pored nje Tibor sa koferom)

TIBOR: Zdravo Šaco. Šta ti se desilo?

MONORI: Istovarivali, a nisam više tako mlad. Zdravo Tibore. Pokaži mi dete. Lepo dete. Koliko? *(smeje se, ali od muke)* Dečak?

TIBOR: Pa naravno da je dečak. U mojoj porodici rađaju se isključivo dečaci.

MONORI: Slušaj, zašto dozvoljavaš sebi da te žene ostavljaju da ih čekaš na kojekakvim čoškovima?

TIBOR: Znaš kakve su. Nisam hteo komplikacije. Tvoja ćerka je insistirala. Mislila je da te se bojim.

MONORI: Pa što se toga tiče, pobegli ste, u tome nije bilo greške.

TIBOR: Od nas dvoje ja sam bio taj koji je hteo da se vrati. Jedva nam je nešto ostalo.

MONORI: Evo ti nešto para. Jeste li umorni? Idite u stan pa se naspavajte. Jer ja sada ovde imam posla.

TIBOR: Neka se Marika odmori sa detetom, a ja bih malo da prošvrljam gradom. Čim potrošim pare, vratiću se. *(smeje se i Monori, prijateljski lupi zeta posred leđa)*

MONORI: Nemoj ti mnogo da mi se škitaš, ići ćeš tamo gde ti ja budem rekao. Izaberite sebi nekakav stan. Čekaj. Da ti dam čime ćeš da ga kupiš. *(pretura po kesama ispod tezge)*

GĐA MONORI: *(Mariki)* Šta sad hoće ova prepredena zmija od tvog muža?

MARIKA: Otkud ja da znam?

(Monori izvlači ceger sa nakitom koji je maločas dobio od Tarzana, stavlja ga ispred Tibora)

TIBOR: *(zaprepašćen, pilji u dragocenosti)* Ovo...

MONORI: Zahvati. Koliko ti stane u šaku, možeš da nosiš. Kupi svojoj porodici stan.

MARIKA: Ma ajde, tata. Zašto to ne daš meni?

TIBOR: Jer sam ja ovde muško, ti brini o detetu.

MONORI: To je posao među nama muškarcima. Ne daj se, Tibore. Ajde. *(Tibor podiže svoju ruku s raširenim prstima)*

MONORI: Imaš prilično velike ruke. Koliko god možeš. *(Tibor zagrabi, pa diže ruku. Vise zlatni lančići, narukvice, mora i drugom rukom da se ispomogne, da bi sve to što brže strpao u džep sakoa)*

MARIKA: Tata! Znaš li ti uopšte šta radiš?

MONORI: *(ne skida oči sa zeta)* Kupi veliki stan. Za ovo možeš da kupiš jako veliki stan.

TIBOR: Ne brini, Šaco.

MONORI: I budi pametan. Ajde.

MARIKA: *(stane ispred muža)* Zašto nisi najpre mene pitao? Tata!

MONORI: *(Tiboru)* Dakle, ti već ideš? Da vidiš šta se može uraditi?

TIBOR: *(pogleda u svoju ženu, zatim je odgurne)* Odma' se vraćam.

MONORI: *(Mariki)* Ide samo da vam nađe stan. Dotle se ti malo odmori, kćeri moja.

TIBOR: Odmaraj.

MARIKA: *(opet se ispreči pred mužem i, gledajući ga pravo u oči, govori ocu)*
Tata, bila sam godinu dana sa njim u inostranstvu. Ja ga poznajem. Ovaj se više neće vratiti.

TIBOR: *(smeje se)*

MARIKA: Toliko sam se smrzavala u Beču, samo jednom sam mogla malo da se ogrejem, kada je jedna velika zgrada preko puta pogođena za vreme bombardovanja, pa se zapalila, jer nisam imala ni šta da obučem, ovaj je prodao i moj kaput, samo da bi imao za cigarete.

GĐA MONORI: On je otac tvog deteta. Ipak.

MARIKA: Tata, ti si dobar trgovac. Ovakvom ne možeš poveriti toliku vrednost.

MONORI: Ima tu i pravih bisera. Ogromna vrednost, Tibore. Idi i kupi stan.

TIBOR: *(fino odgurne ženu)* No, čao. *(žurno ode)*

MARIKA: Ovoga više nećemo videti. Tata! Ti nisi normalan, tata!

GĐA MONORI: Pusti ga, sad je već svejedno.

MARIKA: Da li se tati nešto desilo, dok nisam bila kod kuće? Sa glavom?

GĐA MONORI: Uvek je bio takav.

MARIKA: Ma kakvi. Poludeo je.

GĐA MONORI: Nije.

MARIKA: Ovom čoveku? Ja to ne razumem.

GĐA MONORI: Zato mu je i dao. Baš zato.

MARIKA: Zašto?

GĐA MONORI: Pa da se ne vrati. Zato.

MONORI: *(preuzima iz ženinog naručja detence, budući da ga je malopre kupio, i gleda ga)* Muško. Muško. *(iznenada oseti bol, zanese se)* Roži! Uzmi dete.

GĐA MONORI: *(preuzima dete, Mariki)* Da nije gladan?

MARIKA: Iju, bože dragi, kako ne bi bio.

GĐA MONORI: Imaš li mleka? Treba ga krstiti. Još danas.

14. scena

DR RIDOVIČ: *(mlad čovek, ulazi sa doktorskom torbom)*

GOMBAČIK: Čika Šaco, evo doktora Ridoviča.

BERCI: No, lepo.

MONORI: Ovaj nije taj.

DR RIDOVIČ: Ja sam njegov sin.

MONORI: A meni treba tvoj otac.

DR RIDOVIČ: Moj otac ne može da dođe. I ja sam lekar. Moraćete se zadovoljiti sa mnom, gospodine Monori.

MONORI: Doktor Ridovič ima sina?

DR RIDOVIČ: Sad sam diplomirao u unutrašnjosti. Udahnite.

MONORI: Imam i ja jednog sina. Marika, predstavi se gospodinu doktoru.

GOMBAČIK: (*šapatom*) Pokupili su doktora Ridoviča.

MONORI: A! (*osvrne se*) AVO?

DR RIDOVIČ: Udahnite. (*šapatom*) Ništa ne pitajte.

TULIPAN: (*jedva se držeći na nogama, prikrivajući rukama od batina raskravljeno, podbulo lice, ulazi*)

MONORI: No, evo ga, pregledaj i ovog. Dobro što si došao. Kako se zoveš?

DR RIDOVIČ: Mikloš. Doktor Mikloš Ridovič. Molim vode. (*Berci donosi vodu u laboru*)

MONORI: I ovoga su oni priveli.

DR RIDOVIČ: (*pogleda u Tulipanovo lice*) Bio bih presretan kada bi mi vratili oca makar i u ovakvom stanju.

GOMBAČIK: Čika Šaco. Jesam li odradio svoj dug? Ja bi' sad ipak otišao od vas.

MONORI: Jesi li dosta naučio od mene, mali Gombačik?

GOMBAČIK: Keva mi ne da mira. Ima za mene jednu ponudu. Bolju.

MONORI: Je li? I od moje bolju? Slušaj! Sve što vidiš na ovom svetu, pogledaj dobro, sve, sve je to delo trgovaca. Vojnici su se izludovali, pa su otišli, sretan im put. Sada pamet stupa na scenu. Sila novca. A snaga uma je novac. Ne treba nam više krvi. Kapito? Izem ti kefalo. (*smeje se*) Tek sad ćemo početi da živimo kô lordovi. Kapito? Ha? (*više*) Jabuke! Kupite jabuke!

15. scena

(Monori na sav glas uzvikuje svoje slogane kojima želi da privuče mušterije. Pijaca se širi, čitav svet je na prodaju, svi kupuju i svi prodaju u posleratnom histeričnom buđenju. Ulazi čovek koji prodaje gramofonske ploče, prekriven omotima ploča, sa šeširom od omota ploča, sladoledžija, sodadžija, prodavci cigareta, sitne galanterije, suvog leda, pertli, krpari, perjari, prodavac noževa, sa debelim zavojem oko vrata, promukao, mangupi, deca, prosjaci, nosači, šibicari itd.)

DRUGI ČIN

1. scena

(Šest godina kasnije. Stan Monorijevih, soba i kuhinja u neposrednom susedstvu pijace, čak se čuje i pijačna graja. U sobi širok bračni krevet i Detetov divan, orman, ogledalo, svetačka slika, krpice na daščanom podu, nekoliko vreća robe oslonjeno o zid. U kuhinji sto, stolice, česma, lavor, štednjak, vezeni zidni prekrivač, sanduk za drva. Dete se na podu igra sa vojskom olovnih vojnika obojenih živim bojama. S vremena na vreme se zakašlje. Berci sedi pored njega na jednoj šamljici, ispruživši ukočenu, kljastu nogu. Peva)

BERCI: “Preko sedam mora i planina,
prostire se zemlja Amerika.
Kauboji konje jašu,
devojkama namigaju,
predivna je zemlja Amerika.
Preko sedam mora i planina,
svaki momak svoj revolver ima.
Oštro oko, brzu ruku,
niko ne prašta zlotvoru,
predivna je zemlja Amerika.”

priča) Jednom, još posle prvog rata, tvoj deda nabavi odnekud neko brašno, kad brašna uopšte nije bilo, a narod gladovao. Ali, nabavio je tako mnogo, da je od toga snabdeo čak tri velike pekare. I još mu preostalo nešto da proda stalnim mušterijama, po dve-tri kile, ali ispod tezge, jer tada je za to sledila smrtna kazna, jerbo se strateška roba nije smela prodavati na crno. Gradom je upravljala vojska, oficiri, dakle. Elem, dobije jednog dana tvoj deda poziv da se tad i tad, ujutro u osam javi u tu i tu kasarnu. Neko ga je prijavio zbog brašna, čovek uvek ima svoje dobročinitelje. No, šta da radi? Život je u pitanju. Slušaš?

DETE: Slušam. Život je u pitanju.

BERCI: Jutro je, već je poslednji čas da pođe u kasarnu, a ne zna da li da izvadi sve pare iz džepa, je li, sasvim je moguće da se nikad ne vrati. Pa onda pomisli da će ipak biti bolje ako stavi još novaca u džep. A u kasarni, u nekoj kancelariji sedi neki kapetan. Pred njim na stolu gomile spisa o crnom brašnu. Sve su znali. “Hu, što je ovde hladno, gospodine kapetane – kaže mu tvoj deda – hoćete da se smrznem?” “Nestašica je ogreva, gospodine Monori, čime da vam zagrejem kancelariju, Monori?” Na to tvoj deda: “Pa, ovim spisima.” Pogleda ga kapetan. “Za koliko?” “Pet hiljada pengova” – kaže mu tvoj deda. “No, znate šta? Položite ovde na sto pet hiljada, strpajte spise u peć, potpalite, pocepajte poziv, i bežite odavde, ali ako vas još jednom uhvatim, ja ću vas svojeručno

obesiti, Monori.” Tako je i bilo, a na vratima, u odlasku, kaže mu još tvoj deda: “Gospodine kapetane, a šta da bude sa ona tri pekara, njima je poziv glasio za pola devet?” “Sačekajte ih pred kapijom, i vratite ih kući.” Dolaze pekari na kapiju. Tresu se od straha. “Šta je bilo, Monori, šta je bilo, Monori?” “Zlo je, gospodo. Za trideset hiljada bismo se mogli ratosiljati bede, ali toliko novaca nema na zemljinoj kugli.” “Ja ću priložiti deset hiljada, gospodine Monori, i ja ću deset, i ja ću deset”. “Dajte mi onda vaše pozive.” Popne se tvoj deda do zavoja na stepeništu, tamo lepo pocepa pozive, pa se vrati: “Stvar je sređena.” “Bog vas poživeo, gospodine Monori.” Tako je tvoj deda zaradio za pola sata dvadeset pet hiljada. Slušaš?

DETE: Slušam. Dvadeset pet hiljada.

BERCI: Za pola sata. *(peva)* “Preko sedam mora i planina...” A jednom je tvoj deda, zamisli samo...

TULIPAN: *(ulazi sa dve, do vrha pune papirne kese)*

BERCI: Ko je tebe zvao?

TULIPAN: *(bez ijedne reči prospe na pod nove količine olovnih vojnika iz kesa)*

BERCI: Šta će bre detetu toliko olovnih vojnika? Nema više mesta od njih u stanu. Prestani već, bre, da ih praviš. I evo, opet nemački soldat, mađarski domobran, pa je l’ znaš da su ovi sad zabranjeni, mogli bismo svi da nagrabusimo. Ni čika Šaciku ne razumem, a on baš nikad nije voleo vojnike.

TULIPAN: Zato što ti nikad nisi bio vojnik.

BERCI: Ja? Ja nisam bio vojnik? Ja sam ti ratni vojni invalid! Jeste. Na Pijavi, na Soči, “pače soldati, pače soldati” – vikale su Talijanke i mahale: “pače soldati”. A mi smo samo marširali. *(Dete kašlje)* Dođi samo ovamo. Da nemaš temperaturu, dete? *(spušta dlan na Detetovo čelo. I Tulipan pruži ruku prema Detetu, ali se Berci obrecne na njega)* Miči tu tvoj u olovnu ruku. Nije ti ništa, Imi. Jednom su ti dedu Rusi ukebali na ulici i ubacili ga u jednu jako-jako dugačku kolonu, da ga odvedu u Sibir, gde li, na kraj sveta. Čim su ga ubacili u kolonu, odma’ on pogleda šta ima kod sebe. Ništa, samo pola kutije cigareta. Uzeo on te cigarete, dokopao se ruba kolone, tutnuo ih stražaru u ruke i izašao iz reda. Kad se sa čoška osvrnuo, video je da su nekog drugog ukebali i gurnuli na njegovo mesto, jerbo su morali da imaju tačno brojno stanje. Iz toga sledi pouka da uvek moraš imati nešto kod sebe.

2. scena

GAĐA MONORI: *(Ulazi u Čepinom društvu)* Lepo ti učiš ovo dete, ti, đavole ćopavi.

BERCI: Treba da zna šta je život.

GAĐA MONORI: Hohštapleraj. Ničemu drugom od vas i ne može da se nauči, samo hohštapleraju. *(uzima Dete u krilo, i Čepi mu tepa)*

BERCI: Kada već drugačije čovek i ne može da ostane u životu. Život je borba, tetka Roži. Stragl of lajf, kako bi Džek London rekao.

GĐA MONORI: Nije valjda. Džek London, je li? Baš Džek London. Ajde, pospremite ovo i napolje na štand, Monori vam je poručio.

ČEPI: *(lice joj ima neobičan izraz, sanjalački, nosi crninu, u žalosti je)* No, idem sad. Mužu nemoj kazati, da sam bila ovde.

GĐA MONORI: Ovi će mu ionako reći. I nemoj misliti da te Monori ne žali. Baš je jutros rekao: “Sirota Čepi, ne bih joj to nikad poželeo” – to je rekao.

ČEPI: Znam da ti nikad ne lažeš, Roži...

GĐA MONORI: Misliš da se radujemo tvojoj žalosti, to misliš?

ČEPI: Ti ne...

GĐA MONORI: Ni on. Rđav je čovek, ali ima i on unuka.

ČEPI: Ja više nemam.

GĐA MONORI: Daće bog još, ima vremena. Tvoj sin je jak, zdrav momak. Bože, Čepi, ne treba uvek da se merimo i upoređujemo.

ČEPI: Svi to rade.

GĐA MONORI: Ja ne. Ni sa kim.

ČEPI: Ali i ti živiš samo u ovom svetu.

GĐA MONORI: Ja ne. Ja ne živim ovde, ja ne želim ovo, znaš dobro. Ne ovaj svet. Ja ne živim ovo. Ja sam čula reč živoga boga kako iz ognja progovara. *(jedan grozan kašalj ponovo spopadne Dete, počinje da se guši, da se trza u bakinom krilu. Odrasli se preneraze, stoje kao oduzeti. Napad ne popušta, Dete se opruži na podu, očito se guši, nema vazduha)*

BERCI: Da mu nije zapelo nešto u grlu?

GĐA MONORI: Šta ste mu uradili? *(nagne se iznad Deteta, lupa ga po leđima, kašalj se naglo prekine)*

ČEPI: To je to bilo. Je li zelen u licu?

GĐA MONORI: Šta? *(Tulipanu)* Zvaćeš Monorija. *(Tulipan izlazi)* Imi! Imika! Kaži nešto, sunce bakino. Vode. *(Dete počinje ponovo da kašlje)*

ČEPI: Ne vodu. Ne vodu.

BERCI: Ja ga ni pipnuo nisam. Je l’ difterija?

ČEPI: Je li već zelen u licu?

GĐA MONORI: *(Čepiki)* Zar je tako bilo i tvome unuku? Kakav je to ton. Je li tako bilo?

ČEPI: Da li mu je zelena koža?

GĐA MONORI: Crvena je. Strašno crvena.

ČEPI: Na kraju će biti zelena.

GĐA MONORI: Šta? Šta?

ČEPI: To je sad epidemija. *(opšta panika)*

GĐA MONORI: Onda... O, bože. Šta hoćeš? Dobri, dragi bože. *(privuču sebi na grudi izmučeno dete)* Anđelu moj. Anđelčiću. Dragi moj anđele. Šta hoćeš od nas? Šta si naumio? Zar grehom kažnjavaš greh?

BERCI: Treba zatvoriti štand. Idem. Čika Šaco!

GĐA MONORI: Ide već. Zovi hitnu pomoć. *(Čepiki)* Da pozove Berci hitnu pomoć?

ČEPI: Ne. To ne. Hitnu pomoć nikako.

GĐA MONORI: Berci! Pozovi hitnu pomoć. Trči. Vode!

ČEPI: Ne vode!

GĐA MONORI: Guši se. Kako je sa vašim bilo? Je l' isto? Presvetla bogorodice, o, majko božja, samo sad nemoj da me napustiš. Samo ovaj jedini put nemoj da nas napustiš...

3. scena

(Upada Monori, za njim Tulipan. Zajedno sa Čepikom, trgovac počinje da drmusa Dete)

TULIPAN: *(Berciki)* Hoćemo li sutra otvoriti?

BERCI: Idemo da zatvorimo.

TULIPAN: Neće ovde sutra biti otvaranja.

BERCI: Sve dok ima robe, bićemo i otvoreni.

TULIPAN: Čak i ako Dete umre?

BERCI: Neće umreti.

TULIPAN: Difterija je u pitanju. A to ovde ne mogu da leče. To svi tvrde na pijaci, pitaj koga hoćeš. Prema tome, ako je difterija u pitanju, nema mu spasa. I Čepikino unuče je tako otišlo, sada ga sahranjuju.

BERCI: Ovaj mali neće umreti.

TULIPAN: Ali ako ipak umre?

BERCI: Čika Šaco!

MONORI: *(diže pogleda sa Deteta)* Radićeš ono što ti kažem. Čuješ?

BERCI: Da pozovem hitnu, čika Šaco?

MONORI: Tulipane. Drži žeton. Telefoniraćeš po hitnu pomoć. Tutanj. *(Tulipan odlazi)*

ČEPI: Monori.

MONORI: *(tiho)* Kuš. Berci! Pozvaćeš Tarzana. Neka dođe sa svojim kolima. Nećeš mu ništa reći šta se dešava. Ionako već zna. Onaj ko bude pre stigao, voziće malog u bolnicu.

BERCI: Razumem, čika Šaco. *(žurno odšepa)*

GĐA MONORI: Dragi moj bože. Ne razumem tvoje namere, ali ću ih skrušeno prihvatiti. Bože moj.

MONORI: Majku mu kurvinsku. Čepi! Okreni se. Pazi, gledam te, budeš li se okrenula, iskopaću ti oči *(dok Čepi okreće leđa, Monori prilazi ormanu, otvara vrata, pri tome govori)* Sad mi reci šta si htela.

ČEPI: *(za svaki slučaj, prekrivši oči dlanovima)* Nemoj dopustiti da ga odvezu kola hitne pomoći, tamo će ga smesta dokrajčiti. Biće svršeno sa njim. Privezaće mu na palac ceduljicu sa brojem i preneće ga u mrtvačnicu. Nema u zemlji injekcije za ovu bolest. Bila sam u toj ledari. Leže tamo mrtva deca, uredno numerisana, poslagana na pocinkovanim stolovima.

I moje unuče među njima. Hladna, malena tela. A u licu su zelena, jer se krv zaustavila.

MONORI: Operisaće ga.

ČEPI: Neće. Jer ako umre na operaciji, oni bi bili odgovorni. Hodaju pod belim maskama, ne gledaju te, niti imaju bilo šta u očima, jer su već sve zaboravili, i jer samo to i hoće.

MONORI: Šta? *(vadi iz ormara zlatnu polugu, trpa je u džep, proverava, da li Čepi viri)*

ČEPI: Zaboraviti sve. To hoće. Svim svojim bićem teže zaboravu. Takvi su tamo svi u bolnici. Bar da nisam ni ja odvezla tamo svoje unuče.

MONORI: Pogledaj me u oči. Sad se raduješ? Raduješ se?

ČEPI: Za šta me ti smatraš?

MONORI: Idi. Zovi ga.

ČEPI: Koga?

MONORI: Doktora Ridoviča. Mikija. I njega. Neka smesta dođe ovamo. *(Dete počinje ponovo da kašlje, gđa Monori ga prigrli, ljuljuška)*

ČEPI: Da mu ne kažem šta je u pitanju?

MONORI: Kaži mu da je meni jako pozlilo. Jako. Da mi je jako loše. *(Čepi odlazi) (Monori ugleda Tarzana na vratima i odmah zgrabi Dete, spreman da pođe)*

4. scena

(Tarzan ulazi u pratnji jedne kondukterke, svoje aktuelne životne saputnice, govori bez prekida, u jednom dahu, često pogledavajući ženu, tražeći od nje ohrabrenje)

TARZAN: Gledajte, čika Šaco, ja u potpunosti razumem to što vi hoćete što brže da prevezete dete u bolnicu, ali ja ću vam reći onako kako jeste: ja moja kola ne dam. Difterija je zarazna, zaraziće mi auto, ili šta ja znam, sedišta, a vi znate i sami da ja radim sa tim kolima bez dozvole, a sa zaraženim kolima bi' pao svakome u oči, a sa vlastima imam i ovako dosta sranja, znate i vi u kakvom svetu živimo, ne bi' da navučem sebi za vrat nove nepravilike i zbog kola i zbog vašeg unuka, jer ova bolest je takva da i ne treba sa njom ići u bolnicu, nego se treba pomoliti bogu, ja ionako žurim, prevozim nešto na crno u Celdemek, radim i danju i noću, nemam vremena za tako nešto, nemojte me uvlačiti u nevolju, čika Šaco...

MONORI: *(jedno vreme samo stoji, s Detetovim telom na rukama, zatim ga polako spusti na divan, i životinjskom hitrinom se baci na Tarzana, sve škrgućući zubima svali ga na pod, počinje da ga rukama davi)*

GĐA MONORI: Šandore. Šandore.

TARZAN: Čika Šaco. Čika Šaco. Čika... Idemo. Okej. Okej.

KONDUKTERKA: *(više, trčkara ukrug, poskakuje u mestu)* Ubiće ga. Ubico. Ubico. Ubiće ga. Ubiće mi muža. Ubica. Upomoć, ubistvo! *(Dete ponovo počinje da hropće. Monori vadi svežanj novčanica iz džepa, pokazuje ga Tarzanu)*

GĐA MONORI: *(Detetu)* Joj, bože, bože. Najlepši moj anđele. Anđele moj. Anđele moj. Najdraži moj anđelčiću.

MONORI: Kuš. Da te više nisam čuo.

GĐA MONORI: Anđele moj, anđele moj, slatki moj mali anđele. Dragi moj anđele.

MONORI: Rekao sam: kuš. Nije anđeo. Još nije anđeo, niti će biti anđeo. Ovo dete je moje. Nije anđeo, on pripada meni. I ostaće moj, u to ne treba niko da sumnja.

GĐA MONORI: Zbog tebe će da umre. Jer ovako govoriš. Koliko visoko ceniš sebe? Navući ćeš božji bes na sebe.

MONORI: Serem ja na boga. Ovako nešto da mi priredi. Ti! I ti si u dosluhu sa njim! I ti bi htela da umre, je li? Dobro bi bilo, a? Da se pretvori u anđela. Njegova nevinu dušu bi se našla pored samog boga, a ti bi im se molila odavde, odozdo, i sve bi bilo tako lepo, tako dobrotivo, tako anđeosko! I onaj kurvinski bog bi bio lepši. I on!

GĐA MONORI: Ćuti! Ti ćeš ubiti ovo dete, zlotvore. Seješ nesreću oko sebe. Pogledaj već jednom, na šta ličiš. Mali si i zao, niko i ništa. Bezbožnik. Slepac. Gramzivac. Idolopoklonik. Zlato, krv. Ponizi se jednom pred njim. Pred njegovom beskrajnom dobrotom. Živiš u opseni, srljaš u propast, i hoćeš i ovo dete da povučesh sa sobom. Da ga zadržiš na ovome svetu. Koji je pokvaren do srži. Da bi stradao zajedno sa tim grešnim i zlim svetom.

MONORI: Onda je najbolje da nam ga bog uzme. Je li? E pa, ne dam ga! Dete je moje! Neću vam ga dati.

GĐA MONORI: Dete pripada bogu. Ja ga neću dati vama. Ljudi. *(na trenutak-dva ukočeno zure jedno u drugo; gđa Monori ugleda nešto u muževljevim očima, i zaprepašćena, poput kakvog predskazanja, izusti)* Bože! Ti ćeš da skončaš kao pas.

MONORI: *(kezeći se)* Videćemo. Još ćemo videti. A videćemo i to, kako ćeš ti da skončaš. *(istrgne Detetovo nemoćno telo iz ženinih ruku, jer pristize nova grupa)*

5. scena

LEKAR HITNE POMOĆI: *(namestivši na nos i usta masku od gaze koja mu je visila oko vrata, prilazi Detetu. Za njim sa nosilima stupaju dvojica sanitaraca u belim mantilima, takođe pod maskama. Lekar hitne pomoći na brzinu pregleda bolesnika, uzima telo od Monorija i predaje ga sanitarcima koji ga grubo izvrnu na nosila)* Dobar dan želimo. Gde je? To je, znači? Jeste, to je. Tako je. *(vadi mali notes iz džepa)* Kako se dete zove?

MONORI: Imre Valko.

LEKAR HITNE POMOĆI: *(zapisuje, pruža cedulju jednom od sanitaraca)*

MONORI: Kuda ga nosite?

LEKAR HITNE POMOĆI: Moramo ga izolovati. Ovo dete je dobilo difteriju. Epidemija je u pitanju, moliću lepo. Vi ćete ostati ovde.

MONORI: Ne. Vidite, ne mislim za džabe.

LEKAR HITNE POMOĆI: Ovo sad nema veze sa novcem, moliću lepo. Kad je epidemija, postoje stroge uredbe.

GĐA MONORI: Šandore, ne daj ga. *(kasnije)* Šandore, ne diraj ga.

MONORI: *(povuče lekara malo u stranu)* Je l' ga nosite u mrtvačnicu? *(daje mu svežanj novčanica)*

LEKAR HITNE POMOĆI: Izolovaćemo ga. Roditelji će biti obavješteni. Prisustvo članova porodice je zabranjeno. *(ponovo dobija novac)* Umro je. Razumete, šta sam rekao?

MONORI: Razumem. A tamo je hladno. Tamo gde ga nosite. *(daje lekaru novac)*

LEKAR HITNE POMOĆI: *(šapatom)* Jako hladno.

MONORI: Onda ga nemojte tamo nositi. *(ponovo daje novac)*

LEKAR HITNE POMOĆI: Mi smo pozvani. Sve je ovo sad već zvanično evidentirano, molim vas.

MONORI: A da odvezete nekog drugog umesto njega? *(daje novac)*

LEKAR HITNE POMOĆI: Jeste li razumeli, šta sam rekao? Dete je umrlo. Ja se u to veoma dobro razumem. Treba ga staviti na hladno, raspadanje je već počelo. Razumete li vi mene?

MONORI: Kako da ne, gospodine doktore. Kako da ne. Tarzane!

TARZAN: *(ošamućene glave sedi na podu)* Izvolite, čika Šaco.

MONORI: Poći ćeš sa njima u bolnicu.

TARZAN: Razumem, čika Šaco.

MONORI: *(lekaru hitne pomoći)* Koliko vam to dođe?

LEKAR HITNE POMOĆI: *(uzima ostatak novca)* Nosite ovog povređenog.

MONORI: *(uzima Dete, lekar dijagnostičira Tarzana dok se ovaj penje na nosila)*

LEKAR HITNE POMOĆI: Ovde boli?

TARZAN: Jezivo. *(obraća se kondukterki)* Pogledaj me. Pogledaj me. Ovde na mene. Dobro je. Sada je već bolje.

LEKAR HITNE POMOĆI: *(deklamuje nešto na latinskom)*

1. SANITARAC: A dete?

LEKAR HITNE POMOĆI: Po njega će doći drugi. Moje saučešće. *(odlaze, istovremeno stiže Čepi sa doktorom Ridovičem)*

TARZAN: *(kondukterki, dok ga iznose)* Je li da ćeš poći sa mnom? Hoću da te vidim.

6. scena

MONORI: *(polaze Dete na sto)*

GĐA MONORI: *(bezglasno se moli bogu)*

DR RIDOVIČ: (*stetoskopom traži kucanje srca*) Ne вреди. Ništa. (*šapatom*) Umro je, gospodine Monori.

MONORI: Onda ćeš i ti da umreš. Jesi li razmeo? Jesi li razmeo?

DR RIDOVIČ: Mnogo stotina dece je umrlo ovog meseca, odnela ih je epidemija. Nema vakcine. Ne dozvoljavaju uvoz, jer je sa Zapada. Ovaj režim je strpao i mog oca u zatvor, jer je navodno špijun. Radije će pustiti da umre toliko dece, nego da sa Zapada dozvole uvoz lekova. Zar ne shvatate, šta se dešava? Režim srlja iz jedne katastrofe u drugu. Zato je i moj otac u zatvoru, zato umiru sva ova deca.

MONORI: (*vadi iz džepa zlato, pokazuje ga*) Ne zanima me istok i zapad. Ovo dete nije ni nalik na ostalu decu. Ovo dete je moje, a ja imam ovo.

DR RIDOVIČ: Šta je to?

MONORI: Ovo? To je ono što čini razliku između čoveka i čoveka. S ovim bi mogao i svog oca da izbaviš.

DR RIDOVIČ: Zlato?

MONORI: To je suština. Dobićeš ga, ako prizoveš dete životu.

DR RIDOVIČ: Suština je u tome, da li je uopšte moguće nešto učiniti. Ja sam pod zakletvom. Lekarskom zakletvom. Sve dok je moguće – da, ali ako više nije – ne. To je zakletva.

MONORI: Kad imaš zlato, uvek je moguće. Izbavi njime oca.

DR RIDOVIČ: Vi ste trgovac. Samo što sam ja lekar. I znam za šta nema leka. A to je smrt. Smrt.

MONORI: (*spušta zlato u lekarev džep*) Kupio sam te. Skupo. Sada već mnogo vrediš. Sad više nisi ni nalik na druge lekare. Umećeš ovo da izvedeš. Vрати mi dete odande gde je otišlo. (*Lekar masira Detetove grudi, duva mu u usta, iz torbe vadi skalpel, pristupa otvaranju dušnika, uglavljuje cevčicu u otvor, uz glasno šištanje vazduh prodire u pluća*)

MARIKA: (*utrčava*) Tata. Mama. Mama. Tata. Sad sam saznala. Telefonirali su u servis. Sreća što sam radila prekovremeno. Šta da nisam radila prekovremeno, kako bih saznala šta je sa detetom? Tata! Hoćete da me uništite? Znam da sam vam suvišna, i da sam razvedena, i da imate samo brige sa mnom, ali ja sam ipak još živa, još postojim! Tata! Šta se dešava? Mama! Tata! Šta je?

MONORI: Glavno je da smo živi. Marika, kćeri moja. Da smo živi. Baš si mi lepa. Da te vidim, Marika. Moja Marika. (*peva, pleše*) Kakav je tvoj novi stan? Kupiću ti još i nameštaj. Ona tvoja prijateljica, sa kojom živiš, je l' se udala? A onaj mladić, koji ti se udvara? Hoću da igram na vašoj svadbi. Da igram! Berci, nađi mi muziku! Dve violine, tri, četiri, pet, sto! Tri, četiri, pet, sto! Sto, hiljadu, milion! Roži, pevaj, pevaj mi nešto! Do zore! Do zore, majku vam vašu, boga vam vašeg boginog, da vam jebem!

7. scena

(Na divanu jednosobnog stana leži Dete, grlo mu je u zavojima. Gđa Monori mu čita naglas iz neke knjige. Pomaže mu potom da se digne iz postelje, uči ga da hoda, držeći ga ispod miške)

GĐA MONORI: Jedan, dva. Tako, lepo. Jedan, dva. Jesi li se umorio? No. Još malo, jedan, dva.

BERCI: *(kuca, ulazi)* Ljubimruke, tetka Roži.

GĐA MONORI: *(neprijateljski)* Zdravo.

BERCI: Zdravo, Dete. Još uvek ne umeš da govoriš?

GĐA MONORI: Ne deri se, još je slab. Možda te i ne prepoznaje.

BERCI: *(nagne se prema Detetu)* No, ko je došao, ha? Berci. Kaži, Berci. Nećeš da kažeš? A dali smo pet kila zlata za tebe. Čika Šaca?

GĐA MONORI: Zar nije na štandu? Onda zatvorite. Kasno je već.

BERCI: Ionako nema neke zarade na pijaci, samo kontrolori. Ovako se ne može raditi, da neko svakog kontroliše.

GĐA MONORI: Ne bojim se ja za vas. Potplat ćete ih vi.

BERCI: Ne može.

GĐA MONORI: Toga nema, vi ne znate za nemoguće.

BERCI: Čak i kontrolor kontrolora ima nad sobom tri kontrolora, tetka Roži. Ko god nešto proda, garant je na gubitku.

GĐA MONORI: Pa ko onda vara?

BERCI: Već je i prevara zvanična. Sama vlast iznosi falsifikovano hlebno brašno i mleko, i sve drugo. Niko ništa nema, zamislite samo, tetka Roži. Niko ne krade, jer je sve krađeno, ko je hteo da zaradi, otišao je za kontrolora, ali pošto su i kontrolori pod kontrolom, sada ih ima toliko da već ni kontrolori ne zarađuju. Vlast je svuda pružila pipke. Niko ne može da ima svoje vlastite poslove i svoje pare i svoj ponos, možeš samo da budeš u službi vlasti, takva su vremena došla. Ne shvatam, u čemu je štos?

GĐA MONORI: *(smeje se)* Pa, vas su dobro izradili.

BERCI: Lako je vama da se smežete. Žene se najslađe smeju. Jer sada su na redu muškarci, njih su uzeli na zub. Oni su im na putu. Ženama ništa ne fali, naprotiv. One su najbooolje Kontrolorke. Ista je sve to banda razbojnika. Banda.

GĐA MONORI: A šta si ti, ako smem da pitam? Ako su oni razbojnici, šta si onda ti zajedno sa tvojim gazdom?

BERCI: Kad bi' ja to znao. Možda će ovo dete. Možda će jednom ovo dete da kaže. Znaš li ti, mali, da smo ti mi spasli život?

GĐA MONORI: Pusti ga na miru.

BERCI: Ovi će nas sad redom sve ukokati, ali ti ćeš znati ko smo bili, je li' tako? A nismo bili bilo ko. Pre svega tvoj deda. Kad odrasteš, budi kao on. I kada dođe jedan ovakav čovek, jedan ovakav šepavac, jedan bezveznjak,

niko i ništa, uzmi ga k sebi, daj mu neki posao, da ne mora sam da crkne. Tetka Roži, vi to razumete.

GĐA MONORI: Nadam se da ne razumem. Idi sad već. Ja sam ga spasla, i on to zna. Tako što sam se molila za njega. I bog me je uslišio, ja sam ga namolila. Vama su samo usta velika. Muškarcima.

BERCI: *(pogleda u Dete, zatim izlazi)*

GĐA MONORI: I taj para вреди *(vidi da je Dete zaspalo)*

8. scena

(Izvana dopire galama, zatim pesma, Monori stiže pevajući. Gđa Monori izlazi, otvara vrata, uzmiče, na sredini kuhinje dočekuje muža. Monori ulazi pijan, razbarušen. Pogleda u ženu koja s prstom pred ustima pokušava da ga utiša)

GĐA MONORI: Pst. Dete spava.

MONORI: *(digne ženu, nosi je na bračni krevet)* Mater ti božju. Ajde. Odi ovamo.

GĐA MONORI: *(šapatom)* No, no, nemoj. Ne. Dete. Probudićeš dete.

MONORI: *(svalivši je na krevet)* Kuš. Ne zanima me. Dosta je bilo. *(podigne joj suknju)*

GĐA MONORI: *(suprotstavlja se)* Zavetovala sam se. Zavetovala sam se, ako Dete ostane živo. Da ja onda više nikad u životu neću. U to sam se zavetovala. Da ti ja više nikad...

MONORI: *(smeje se)* Šta si mislila? Čija si ti žena? Moja. Moja.

GĐA MONORI: Zavetovala sam se.

MONORI: Pa šta. *(Neko kuca, prvo na prozor, zatim na kuhinjska vrata. Monori se skotrlja sa žene koja trči da otvori vrata)*

TIBOR: *(ulazi)* Ljubimruke.

GĐA MONORI: *(šapatom)* Jesi li poludeo? Kod kuće je. Gubi se. Dođi drugi put. *(daje mu novac)*

TIBOR: Šta ste rekli? Gde je dete? Je l' mu bolje? *(baci pogled na novac koji su mu tutnuli u ruke, ali ga ne sklanja, malo mu je)*

MONORI: *(izlazi u kuhinju, zgrabi Tibora)* Ubiću te ako te ovde zateknem jesam li ti lepo rekao? Tibore! Đubre. Razvaliću ti usta! *(bije ga)* Nećeš dobiti ni cvonjka. *(pokazuje na ženu)* Kod nje si došao? Od nje dobijaš pare? Koliko ti daje? Koliko puta je bio ovde ovaj štricika? *(U međuvremenu Dete se probudi, ustaje iz kreveta i polako, s mukom, prilazi vratima koja iz sobe vode u kuhinju. Oslonjen o ragastov, stoji široko otvorenih očiju. Gđa Monori i Tibor istovremeno priskaču Detetu, svako ga vuče na svoju stranu)*

TIBOR: Sine! Zar me ne prepoznaješ?

GĐA MONORI: Pazi! Još je slab. Kako si došao ovamo, sunce?

TIBOR: Ja sam tvoj otac. Razumeš? Dobro. Zapamti moje lice. Nemoj da me zaboraviš. Ja sam tvoj otac. Nemoj da zaboraviš moje lice. Ja sam tvoj otac. *(Monori ga dohvati, udarajući ga pesnicama gura ga iz stana, pri tom Tibor viče)* Čuješ li? Ja sam tvoj otac. Tvoj otac. Zapamti moje lice. Jesi li me pogledao? Jesi li me video? *(zajedno sa Monorijem padne preko praga u dvorište)*

9. scena

(Gđa Monori ostaje nasamo sa unukom, stoji nasred kuhinje držeći Dete za ruku dok ovaj sluša glasove koji dopiru iz dvorišta)

DETE: *(progovori)* Zašto mi napada oca?

GĐA MONORI: *(radosno iznenađena, čučne uz mališu)* Šta si rekao, bubice moja?

DETE: *(uz vidan napor priziva i izgovara reči)* Tuče ga. Mog oca. Rekao je. Zašto ga tuče? Zato što mi je otac?

GĐA MONORI: *(presretna je)* Govori. Govori još. Umeš li još nešto da kažeš, sunce bakino?

MONORI: *(vraća se, sav razbarušen, neuredan)*

GĐA MONORI: *(okreće se mužu)* Dete je progovorilo. Čula sam ga, povratio mu se govor.

MONORI: *(loše je volje)* Je li? No, reci onda nešto, dete.

DETE: *(posle kraćeg razmišljanja, s naporom)* Rekao je, da mi je otac. Zašto si ga tukao? Zato što mi je otac?

MONORI: *(diže Dete u naručje, nosi ga u krevet)* Sad slušaj šta ću ti reći. Taj koji je bio ovde, to je jedan gad, zlotvor. Ja sam tvoj otac.

GĐA MONORI: Nemoj da ga lažeš. On je tvoj deda, anđele.

MONORI: Jeste, ja sam i tvoj deda. Ja sam tebi sve. I ti si meni sve. Razumeš? Jer ako ne razumeš, razvući ću ti takvu šamarčinu, pa ćeš odma' razumeti. Ja sam tebi sve. Dao sam kilu zlata za tebe, i sad si tu, živ si, mrdaš i govoriš.

DETE: Umem već i da hodam.

MONORI: To sad nije bitno. Rekao sam šta je bitno. I nemoj da mi zaboraviš: tvoj deda dao je za tebe kilu zlata. Ako to zaboraviš, nikad neće biti od tebe čovek. Nikad.

GĐA MONORI: *(uzima Dete iz njegovih ruku, ali Monori ne odustaje)*

MONORI: Kupio sam te. I sada si moj. Ja sam tvoj otac, i sve. No. Ko sam ja tebi? Da čujem.

DETE: Moj otac.

MONORI: *(glasno se smeje, peva)*

GĐA MONORI: Neće to na dobro izaći. Ne bi smeo da radiš ovo što radiš.

MONORI: U mojoj kući, u mojoj porodici radiću ono što ja hoću.

10. scena

(Badnje je večer u malom stanu. U jednom uglu bogato ukrašena jelka. Gotovo sav nameštaj je iznet ili je sklonjen u stranu, na njihovom mestu stoje spojeni, za večeru postavljeni stolovi. Monorijevi će prirediti večeru za svoje saveznike sa pijace, za komšije. Gosti još nisu stigli, gđa Monori i njen unuk čekaju ih u polumračnoj sobi)

GĐA MONORI: Kad si dobio tu difteriju i kad ti je pozlilo, isto ovako si mi ležao u krilu. Sećaš li se?

DETE: Da. Pao sam na pod.

GĐA MONORI: I čega se još sećaš?

DETE: Nisam dobijao vazduha. A onda se sve zamračilo.

GĐA MONORI: A dalje?

DETE: Ponovo mi se prosvetlilo, i ozdravio sam.

GĐA MONORI: Ničeg drugog se ne sećaš?

DETE: Ne.

GĐA MONORI: Ti si tada umro. Znaš? Bio si na onom svetlu. I odande si se vratio. Šta si tamo video?

DETE: Bilo je mračno, a onda svetlo.

GĐA MONORI: Nisi li video jednu sliku? Jednu veliku, veliku sliku?

DETE: Sliku? Ne znam, bako. A ti?

GĐA MONORI: Kažu da onaj ko umre, taj u međuvremenu vidi na jednoj ogromnoj slici sve što je do tada u životu video. Sve zajedno, istovremeno, u trenutku.

DETE: Sve? I pijacu?

GĐA MONORI: Da.

DETE: I tebe? I jelku?

GĐA MONORI: Da. Sve što si do tada video. Sve u jednoj slici.

DETE: Jesi li ti već videla tu sliku?

GĐA MONORI: Jesam.

DETE: Kada?

GĐA MONORI: Kada si se ti rodio. Toga dana, ili sutradan. Vojnici su nam poharali štand, ja sam se svađala sa njima, uperili su u mene puške, i ja sam pomislila da ću sad da umrem. I tada sam je videla. Bila je ogromna. I sve je bilo na njoj.

DETE: Da li je bilo mračno?

GĐA MONORI: Jeste, zamračilo se, i iz tog mraka je izronila ta slika. I od tada neprestano čeznem za njom. Rekoše mi, neko ko je tada tamo bio, da to vreme nije bilo dugo, svega četiri-pet otkucaja srca. Ali ja sam mogla dobro da osmotrim tu sliku, jer tada se ni vreme ne računa. A ti? Ne sećaš se ničeg sličnog? Ni te slike?

DETE: Ne znam. *(lupaju na prozorsko okno)*

BERCI: *(vikne izvana)* Tetka Roži! Poruka od čika Šace.

GĐA MONORI: Šta hoćeš? Jesi li to ti, Berci?

BERCI: Da će odmah stići. I da ih ima mnogo.

GĐA MONORI: Je l' pio? Je l' pio Monori?

BERCI: Ma kakvi.

GĐA MONORI: Koliko?

BERCI: Jedva.

GĐA MONORI: Šta? Šta je pio, lažljivče? Je l' i rakiju?

BERCI: Nisam baš gledao. *(otrči)*

GĐA MONORI: Ajaj. Videla sam čitavu vaseljenu, sunce moje. Ne veruješ? I najmanju dlačicu. I nebo. Sva nebesa. Na toj slici. Videla sam i visoka nebesa.

DETE: I mi ćemo se tamo preseliti kad umremo? Na nebo?

GĐA MONORI: Mi smo već tamo. Već smo tamo, samo što još to ne shvatamo. U kakvoj se vaseljeni nalazimo. Tek na kraju ćemo saznati. Kad bljesne pred našim očima. Pre toga pojma nemamo.

DETE: Zašto?

GĐA MONORI: Jer sad je sve odvojeno, zasebno. Stvari idu jedna za drugom, ali svaka za sebe. Velika je to zabluda. Razmisli. Možda ćeš se ipak setiti. Sklopi oči.

DETE: Ne mogu da se setim. Mada se trudim.

GĐA MONORI: Jer je sređeno da zaboraviš. A zašto je sve to ovako smišljeno? Da bismo Njegovo lice ugledali tek u trenutku kad nam se zlo sasvim približi.

DETE: Ali ja hoću da ga vidim.

GĐA MONORI: Onda ćeš se jednom svakako setiti. Jednom. Čekaće te ta slika. A onda će, odjednom, samo da se pojavi.

DETE: Kad?

11. scena

(Iznenada, bez ikakvog prethodnog nagoveštaja nagrne društvo okupljeno za Badnje večer. Hrupe unutra. Ispune sobu, velika je galama, pred vratima kuhinje betlemari izvode svoj igrokaz u kostimima sopstvene kreacije: jedan od njih – Pospani Starac, legne na pod, ostali pokušavaju da ga probude podbadajući ga štapovima, pevaju. Stižu i Cigani, štimaju violine, mažu gudala. Monori sedne u čelo stola, mezeti, nazdravlja dižući čašu. Njegova žena unosi supu, Dete sedne tik uz svoga dedu. Na vratima se pojavi Marika, u kaputu, sa njom je i doktor Ridovič, koji sedne na samo začelje stola. Marika se progura do oca, u prolazu mnogima otpozdravlja, neki i ustaju, ljube je u obraze. Grli i ljubi oca, od prevelike galame ne razumemo njihove pozdravne reči, vidimo samo to da se Marika obraća Detetu, šalje ga napolje u kuhinju kako bi mogla sedeti pored Monorija. Kada se otac i kći nađu jedno pored

drugog, muzičari započinju neku tihu pesmu, igrokaz betlemara se baš završava)

MARIKA: Tata! Prekjuče sam se udala ponovo.

MONORI: A ko ti je sad muž?

MARIKA: Konačno jedan jako pristojan mladić. Eno ga sedi tamo. Mikloš.

MONORI: Sin obešenog čoveka?

MARIKA: Zar je zbilja to prvo što mi možeš reći na to? Kad sam konačno, na jedvite jade, našla smirenje. Konačno sam našla onoga koga sam sve do sada tražila. "Biću dobar otac vašeg deteta, Marika" – to mi je rekao. I pružio mi je buket cveća, na taj način mi je to rekao.

MONORI: Na pijaci se priča da su mu ovi obesili oca, jer je navodno bio špijun. Ja sam mu dao mogućnost da na vreme izbavi svog oca. Nespretnan je čovek.

MARIKA: Evo, već se petljate u moju sreću.

MONORI: I sad hoćete da mi oduzmete Dete, je li?

MARIKA: Kad već ima oca. Imamo i stan.

MONORI: Kupio je, dakle, stan, od toga što sam mu dao.

MARIKA: Na jesen bi Dete trebalo da krene u školu. Hteli bismo da stvorimo od njega školovanog čoveka.

MONORI: Zar da Dete bude sin sina jednog obešenog čoveka? U današnjem svetu? Uvek si umela da izabereš sebi muža, nema šta.

MARIKA: U svakom slučaju mnogo je finiji čovek od tebe.

MONORI: E, to je glavno. To je glavno.

MARIKA: A njegov otac je nevin stradao. Znaš i sam jako dobro da u današnje vreme valjane ljude vešaju oni koji bi u svako normalno doba morali prvi da vise.

MONORI: "Nevin". Sada nije stvarna vrednost važna, nego cena. Šta će Dete od toga da ima? Vodiš ga u kuću proganjanog čoveka. U nevolju?

MARIKA: A kao da je kod tebe na boljem mestu, je li? I ti si sad neprijatelj, tata. Čak ni tvoj novac ništa ne znači, ne možeš ni novcem da zaštitiš Dete. Novac je običan bezvredan papir, tata. A tvoje zlato...

MONORI: *(naglo je prekine, da gosti ni slučajno ne bi čuli tu reč)* Kuš! *(šapatom)* Ništa je nemam. Razumeš?

MARIKA: Ne bi onda ovako izgledao. Vidim na tebi, tata, da čekaš nešto. Čekaš da tvoje zlato opet bude vredno...

MONORI: Kuš. Da nisam više čuo tu reč.

MARIKA: Ne mogu na miru da spavam, tata. U bilo kojem trenutku mogu da ti upadnu u kuću i da ti prirede takvu premetačinu... I ako "to" budu našli, ovi će te ovde, na licu mesta zatući, pred Detetom. Zbog "toga" su danas u stanju bilo koga da ubiju. "To" ne može da pripada običnom smrtniku. "To" pripada isključivo vlastima.

MONORI: Ma ajde! Ja sam "to" sklonio. Niko ne zna gde je.

MARIKA: A šta ako te neko prijavi, pa te budu tukli sve dok im ne budeš rekao?

MONORI: Ko bi mogao da me prijavi?

MARIKA: Ajde. Pogledaj oko sebe. Bilo ko. Onaj tamo. Ili onaj prekoputa.

MONORI: (*gleda kćerku ravno u oči*) Ili ova ovde.

MARIKA: (*izbegne njegov pogled*) Ništa nije isključeno. Ali ako mi vratiš Dete, nemaš šta da brineš. Je l' čist posao?

MONORI: Jeste. Zato što se zlatom meri.

MARIKA: Pssst!

MONORI: (*skoči, odgurne unazad stolicu, muzika*) Kakav je to svet?

MARIKA: Da ti kažem?

MONORI: Ne treba!

12. scena

(*Trgovac prilazi muzičarima, lepi novac na čelo primaša, a sa jednom uvijenom stotkom pripaljuje cigaretu*)

MONORI: Miki! (*mahne doktoru Ridoviču, odvlači ga u stranu*) Kako mogu znati da će Detetu kod tebe biti dobro?

DR RIDOVIČ: Pitajte me.

MONORI: Jesi li naprasit, ogorčen čovek?

DR RIDOVIČ: Nisam.

MONORI: Nisi ogorčen ni na njih, što su ti ubili oca? No. Nimalo? No.

DR RIDOVIČ: Zabranio sam sebi.

MONORI: Kao da se ništa nije ni desilo?

DR RIDOVIČ: Kao da se ništa nije ni desilo. Kao da nisam ni imao oca. I kao da ni njih nema.

MONORI: I šta ako bi' sad rekô da su ovakvi ljudi obične kukavice?

DR RIDOVIČ: Ne bih to ni čuo.

MONORI: 'Oćeš dakle da budeš bezopasan.

DR RIDOVIČ: I jesam bezopasan. Nemojte me gurati.

MONORI: Bezopasan. Šta si učinio sa onom vrednošću koju si od mene dobio? Kupio si stan.

DR RIDOVIČ: Da bismo ostali neprimećeni. Dok ne dođe nekakav drugi svet.

MONORI: Kakav svet?

DR RIDOVIČ: Drugačiji.

MONORI: U kojem će novac imati vrednost? U kojem će sve stvari imati svoju vrednost, a ne samo cenu? U kojem će biti zlatom moguće meriti šta kome pripada i ko je kakav? Meni je moje zlato došapnulo šta će biti. Krvi će biti. Ako je i zlato izgubilo vrednost, nema pokrića. Onda će ovde poteći krv, krv će biti mera vrednosti. Krvlju ćemo platiti, da bi nekako bilo. I da li ću ja morati svojom krvlju da platim cenu ove vaskolike laži? U redu. Dete ne treba da se žrtvuje da bi stvari ovde opet

imale vrednost. Ovde je kredit moguć samo ako se krvlju garantuje. U redu. Neka Dete bude kod tebe, neka se prikrije. Ti si bezopasan. E pa, neka onda jedan takav čovek bude Detetov otac. Kada misliš da ga odvedeš?

DR RIDOVIČ: Sutra.

13. scena

(Gđa Monori sutradan pakuje Detetove stvari u jedan veliki kofer, njen unuk se na podu igra s olovnim vojnicima. Monori, obučen, spava na krevetu, kao kamen)

DETE: *(malom turpijom skine boju sa jednog malog vojnika)* Bako! Pogledaj! Koliko je predivno žut iznutra. Sjajan.

GĐA MONORI: Daj da vidim. *(sklanja igračku, pogleda u muža)* Svi su poludeli.

DETE: Zašto?

GĐA MONORI: Tulipan će ti ga zafarbati. Ne smeš da kvariš svoje igračke, sunce. *(vadi iz kofera i vraća u orman neke komade odeće)* Ostavićemo nešto od odeće i kod nas. Da imaš, ako budeš dolazio. Nema ni govora da te ne puste. Svake subote i nedelje, kad nema škole, bićeš kod nas. Tako smo se dogovorili sa mamom.

DETE: *(podigne nekoliko olovnih vojnika)* Poneću i njih.

GĐA MONORI: Ne dolazi u obzir.

DETE: Samo ovu trojicu. Evo, samo ovog. Za uspomenu.

GĐA MONORI: Deda ti je to zabranio. Jednom će ionako svi biti tvoji. Samo ne sad. Složi ih lepo u ovu kutiju. Prebrojiću ih. *(Neočekivano, bez prethodnog kucanja, ulazi davno viđeni Gombačik. Primete ga tek kad progovori. Uljudio se, raskrupnio, ima na sebi veoma fin kožni mantil)*

GOMBAČIK: Ma dajte mu, tetka Roži. Valjda vam nije žao za unuka?

GĐA MONORI: Šandore! Gombačik! *(Monori ne mrda)*

GOMBAČIK: Ovaj se tri dana neće buditi. Ne želi ni da zna šta se dešava. Je li? *(sedne)* Onda ću sa vama popričati, tetka Roži.

GĐA MONORI: Šandore! Šandore! *(Monori se ne budi)* Postao si pravi čovek, Gombačik. A mama? Kako ti je mama?

GOMBAČIK: Sad je bolje. Žena mi je od tada već rodila dvoje dece. Ali da sad popričamo o vama.

GĐA MONORI: *(očajnički drmusa muža, pokušava da ga pridigne)* Gombačik je ovde. *(šapne nešto Detetu na uho, ovaj istrči u dvorište)*

14. scena

MONORI: *(očito teške glave)* Ko? Šta kažeš, do đavola? *(pokuša da se pridigne)* Sedi. Čekaj. Sedi već. Što stojiš tamo?

GOMBAČIK: Sedim. Šta je, čika Šaco? Vode vam Dete?

MONORI: Kakvo, bre, dete? Ko ste vi? Koji je to đavo tamo?

GOMBAČIK: Lepo, bogami. Ja dolazim kod nekrunisanog kralja pijace...

MONORI: Ta ajdete, molim vas. Kad je to bilo, gospodine... nekad bilo, sad se pripoveda.

GOMBAČIK: I na koga nailazim? Ne nekog sitničara.

MONORI: Baš tako, baš ste pravo rekli, moliću vas lepo. I sa kim imam čast, gospodine, molim lepo?

GOMBAČIK: Sa pasuljem radite, i sa sočivom... Bio sam i na štandu, i vaši ljudi, Berci, i onaj, kako se zove, Tulipan, samo se dosađuju, pasulj, bob, sočivo, kiša pada, nigde nijedne mušterije...

MONORI: Baš tako, baš tako, treba se držati za ono malo što je još preostalo, moliću lepo. Imao sam dosta buran život, pa sam se umorio.

GOMBAČIK: Povlačimo se, dakle, iz poslova.

MONORI: Vi biste to morali bolje da znate. (*odmeravaju se*) Svet se brzo menja, razvija. Ja sam poražen, ja više nisam nikakav faktor, pomirio sam se, ništa me više ne zanima, običan vrabac. Postao sam običan vrabac, moliću lepo. Ne mogu da zamislim, šta biste hteli od mene. Jedino da niste svratili ovamo da se zajedno dosađujemo. Drugi je ovaj svet, ojoj, i te kako.

GOMBAČIK: (*menja temu i ton*) Čika Šaco, čemu sad ova priča?

MONORI: Pa valjda mi je to jedino još dozvoljeno, da sam biram šta ću kome da pričam? Promenio se svet.

GOMBAČIK: I dete ste zbog mene poslali u dvorište. Kako to da razumem, čika Šaco?

MONORI: Pa recite onda, šta hoćete...

GOMBAČIK: (*pravi se kao da je prečuo grub ton*) Zgodan momčić. Šta ste naumili sa njim?

MONORI: Pustite to, molim vas. Zar ozbiljno mislite da me iko šta pita? Čerka ga sad uzima k sebi. Ona će znati šta će biti sa njim, ne ja.

GOMBAČIK: Trebalo bi mu izabrati neki izgledni zanat. Samo trgovac da ne bude.

MONORI: Baš tako. Novac je danas samo obična krpa, ništa se sa njim ne može više srediti. Ajaj! Samo sedim ovde. Seduckam. Piljim u ništa.

GOMBAČIK: Čika Šaco! Ja vas se još sećam kad ste bili najmoćniji čovek u okolini. Ovako sam gledao na vas. A sad će vam uzeti unuka? A to dete vas je mnogo koštalo, mnogo vas je koštalo. Da sam na vašem mestu, ja to nikad ne bi' dozvolio. Niste bili takav čovek. Sad ni to ne znate, kakva je budućnost namenjena detetu. Ne razumete više ovaj svet, šta li? Šta vas briga za unuka. I sad ja samo pokušavam da zamislim sebe u vašem položaju.

MONORI: (*sav se promeni*) No, dobro. (*naginje se napred*)

GBA MONORI: (*koja je do sada pažljivo slušala*) Šandore. Šandore.

MONORI: Gukni, Gombačik. Koji kurac hoćeš od mene?

15. scena

GOMBAČIK: *(razvedri se, prilazi vratima, u tom trenutku u stan hrupe trojica u crnim kožnim mantilima, počinju da pretražuju stan)* Premetačina, Monori. *(Crnokaputaši grubo odvuku Monorija u kuhinju i pritisnu ga uza zid. Izvlače iz kredenca fioke, sve prosipaju, paraju posteljinu, skidaju slike i vade ih iz ramova, podižu daske poda)* *(Monoriju)* Pogledaćemo malo. *(i sam počinje da traži)* Gde je zlato, Monori?

MONORI: Šta? Kako bi' se ja usudio.

GOMBAČIK: Držiš ga pod krevetom, je li?

MONORI: Pogledali ste i sami, zar ne? Ja sam već odavno prešao na pasulj. Bob, sočivo. Nisam ja vredan vaše pažnje. I tolikog truda.

GOMBAČIK: *(grubo ga gurne)* Još si i drzak?

MONORI: Jeste li vi već videli trgovca koji se buni? Nikad u životu, gospodine oficire. Nikad u životu.

GOMBAČIK: *(jednome od svojih ljudi)* Tamo?

GOMBAČIKOV ČOVEK: Samo pasulj. I sočivo.

GOMBAČIK: Nastavi. *(Gombačik se osvrne, pogled mu se zaustavi na Bibliji gde Monori, na rubu noćnog ormarića. Polako prilazi noćnom ormariću. Gđa. Monori u ogledalu vidi kako Gombačik gura nešto među listove. Bezglasno, igrom očiju upozorava muža)*

GOMBAČIK: *(izlazi)* Proverite kuhinju. I kompot. *(Monoriju)* Uđi u sobu, razmisli dobro, bilo bi bolje za tebe da ga sam nađeš. *(sašaptava se sa svojim čovekom, dok Monori ulazi u sobu i oprezno prilazi Bibliji. U pogodnom trenutku prevrne listove. Nailazi na novčanicu od deset dolara. Osvrne se. Brzo je strpa u usta i mahnito počinje da žvače)*

GOMBAČIK: *(ulazi)* Šta je, Monori? Jesi li našao zlato?

MONORI: *(samo odmahuje glavom, guta)*

GOMBAČIK: A da nemaš slučajno nešto deviza? Dolare? No, dobro onda. *(Nonšalantno, siguran u sebe, odšeta se do Biblije, ležerno je prelistava, zatim nešto nervoznije, uzima je u obe ruke, istresa je. Osvrne se)* Izadište napolje. *(zgrabi Monorija)* Ti ostaješ! *(drži Bibliju u ruci)* Tu su bili tvoji dolari.

MONORI: Moji dolari?

GOMBAČIK: Slušajte ovamo. Ovde je bilo deset dolara. Malo pre sam video. Gde ste ih sakrili, Monori? Ionako ćemo vas odvesti.

MONORI: Molim?

GOMBAČIK: Dajte pare.

MONORI: Šta?

GOMBAČIK: Prebiću te, Monori, toliko, da više nećeš biti normalan čovek! *(menja ton, počinje da ga nagovara)* Slušajte, nećemo vam ništa ako mi vratite dolare. Obećavam, čika Šaco.

MONORI: Što se mene tiče, sve ja vaše. Nosite.

GOMBAČIK: Meni su dolari potrebni. Shvatite, potpisao sam revers. Uvalićete me u groznu nevolju. Zar vam ne bi bilo žao? *(ponovo menja ton)* Ako me zbog tebe strpaju u zatvor... *(menja ton)* Čika Šaco. Ja imam decu. Dajte mi tu jebenu novčanicu. Učiniću sve za vas. Znaete da sam u položaju da mogu mnogo da pomognem. *(skoro plačnim glasom)* Molim vas, čika Šaco. *(ponovo je odlučan)* U redu, tražićemo sve dok je ne nađemo, pa makar sve preorali!

MONORI: Uzalud, molim vas.

GOMBAČIK: *(zaprepašćen, sad razume)* Misliš... *(pokazuje na usta, zatim iz sve snage ošamari Monorija)* To ćeš mi još platiti, Monori! *(odjuri)*

MONORI: Glavno je da smo živi, gospodine oficiru. To je glavno. *(I trojica Gombačikovih ljudi brzo odlaze, ali usput još trpaju ponešto sebi u džepove)*

16. scena

(Kratka nepomičnost. Hrupi u kuhinju Tulipan, za njim Berci. Gđa Monori sedne, ljušti krompir. Monori nesigurnim koracima odbaulja do kreveta, svali se na njega i odmah počinje i da spava u razbucanom stanu. Leži, težak kao olovo, nepomično. Ulaze, u kaputima, Marika, doktor Ridovič, za njima i Dete. Znaju već šta se dogodilo)

MARIKA: Zdravo, mama. *(hitro prilazi koferu, žurno ubacuje u njega dečje stvari, zatvara ga, podiže i strpa ga mužu u ruke)*

DETE: *(pokušava da probudi dedu)* Deda. Deda.

MARTIKA: Hajde, ovaj se do sutrašnjeg podneva neće probuditi.

DETE: Deda!

DR RIDOVIČ: *(oštro)* Sada ti već ja kažem da kreneš! Ljubimruke. Žurimo, posle podne sam dežuran. Hajde, Imi. Do viđenja. *(a Monori, olovno težak, spava, samo spava)*

TREĆI ČIN

1. scena

(Pijaca, deset godina kasnije. Kasno subotnje letnje popodne, prodavci polako zatvaraju, slab je promet, jedva ima mušterija, deca se igraju krajcare. Sada je Tarzan vlasnik starog Monorijeveg štanda, zajedno sa svojom zreloom, energičnom suprugom, Karolom. Prodaju voće i povrće, ali i jaja. Tu i tamo naiđe neka mušterija)

TARZAN: *(više)* Ovamo, ljudi, žene, pogledajte ovu robu! Po tri dajemo, al' ne žalimo, slobodno birajte! Pala cena, pala cena, pala cena! Sveža salata, sveže rotkvice, skoro u bescenje! I jaja su mi sveža, navalite, žene!

KAROLA: *(obrecne se na njega)* Raspaliću te po ustima, Nandi, koja vajda od te dernjave!

TARZAN: *(mušteriji)* Kakva je to žena, koja ovako razgovara s mužem, svojim dobrotvorom, draga gospođo, sa svojim životnim saputnikom, jedinim osloncem, da ne kažem, obožavanim čovekom svog života! Da li biste se vi usudili da se na ovaj način obratite svome mužu, ljubimruke?

KAROLA: *(smeje se)* Nandi, Nandi!

MUŠTERIJA: Ja kotkuće ćutim, kao grob.

TARZAN: Čuješ li ti ovo, Karola? Čuješ li da još postoje čudesna stvorenja, žene iz snova? Osam i pedeset, ljubimruke. Najlepše za najlepšu. *(Ugleda Monorija koji stiže u društvu ćopavog Bercija i Tulipana. Postavljaju mali stočić na rasklapanje, pored njega dve male vreće, dve stolice, na koje sednu pomoćnici. Monori stojeći iza stočića počinja da prodaje. Opšte iznenađenje, sve oči su uprte u njega)*

KAROLA: *(nakon što je šapnula nešto Tarzanu na uho)* Je li to on? Nemoj da mu prilaziš! Nandi! Čuješ? Nemoj! *(ali Tarzan napušta svoj štand, kao opčinjen prilazi Monoriju)*

MONORI: *(skandira)* Kiki-riki-semen-ke, kiki-riki-semen-ke! Bele-crne-semen-ke! Bun-de-va-i-sun-co-kret! Kiki-riki-semen-ke!

TARZAN: *(zaustavi se iza Monorija)* Čika Šaco!

MONORI: *(skandira)*

TARZAN: Je l' me to oči varaju, čika Šaco?

MONORI: *(skandira)*

ČEPI: *(kao upravnica pijace, stupa na scenu sa statističkim listovima pod miškom, zvoni s jednim malim bakarnim zvonom, time daje znak da se pijaca zatvara)*

TARZAN: *(vikne joj)* Tetka Čepi! Tetka Čepi, mogu li poverovati svojim očima, draga tetka Čepi?

KAROLA: *(dovikne)* Nandi! Dođi ovamo! Čuješ?

ČEPI: Jeste, Tarzane, to je on! Juče je izvadio obrtnicu. (*ide od štanda do štanda i obračunava trgovce*)

TARZAN: (*s olovkom iza uha, u mantilu, s belom švajcarskom kapom na glavi, pevajućim, usporenim glasom*) Čika Šaco, obratite pažnju na trenutak, potreban mi je savet.

MONORI: Semenke-semenke...

TARZAN: Bio sam dole u... no, kako se zove... u vražju mater...

KAROLA: Nandi!

TARZAN: Dolazim, mamice. U kako-li-se-zvaše... nekad je bio ovaj... no... zadruga u Đemredu. I, kažu mi tamo, da ste im vi davali unapred, a kada bi roba došla, onda bi se poravnali, tako što bi im odbili od onog što ste im dali, i sad ja se bojim...

KAROLA: Ne upuštaj se sa njim, dođi ovamo, čuješ? Zajebaće te, čuješ? Nandi!

TARZAN: Samo trenutak, mamice. Sad se bojim, pošto sam im dao unapred, da mi neće poslati robu, ili neće dozvoliti da im odbijem od onog što sam im dao, nisam noćas mogao ni da spavam.

MONORI: Semenke-semenke...

TARZAN: A ni papira nemam ni o čemu, ali niste ni vi imali, kažu, jer na ime čega bi, navodno.

MONORI: (*odmahne*) Semenke... Bundeve, suncokret, kiki-riki– semen-ke...

TARZAN: Jeste li im davali? Niste? Šta ste dali? Ne sećate se? Ili šta je?

KAROLA: Ne mogu sama da se nosim sa ovom vaskolikošću, kad ti ni za šta dangubiš s kojekakvim smrdljivim skitnicama. Nandi, zatvaramo, jer će nas kazniti. Čuješ?

TARZAN: Znali ste vi unapred da od štanda neće biti vajde, zato ste ga i prepustili meni, je li?

MONORI: Kiki-riki-semen-ke...

KAROLA: Nandi!

TARZAN: Posavetujte me. Zar više ništa ne znate?

KAROLA: Odma' da si došao ovamo.

MONORI: (*naglo izgubivši strpljenje*) Znam samo to, ako ne budeš smesta seo na usta one ženturače, za sopstvena creva ću te obesiti. I za koji kurac si zadenuo za uho onu usranu olovku, kada si ti nožem baratao kod Poremba, a cipele si brisao, ako je bilo na njima i zrna prašine, gaćicama koje si zderao sa najbliže ženske. Briši odavde dok sam dobre volje, i kakvo ti je to govno na glavi? Kiri– riki-semen-ke...

TARZAN: (*refleksno se maši kape*) Švajcarska kapa. Šta vam je sad? (*vadi ogledalce, posmatra sebe*) Moj izgled, s moje strane što se tiče, pljunuti trgovac. Pravi izgled. Šta je drugo pijaca, ako ne izgled? Pogledajte samo moj izlog, šta je, ako nije pic-pic? Spređa najlepša roba, nisam ja kriv što nema ovde prometa, jebeno se trudim da namamim mušterije, al' džaba posô. A što ne bi' popričali malo o vama, čika Šaco? Vratimo se malo vama! O tome kako su ovde godine i godine iscurile kroz

peščani sat, a povetarac se poigravao s listovima salate na tezgama, ali da nigde nije bilo čika Šace, veliki begunac se povukao u samoću, pa se moje dobrotivo srce već zabrinulo, što na kraju ipak nisam ja, nego je čika Šaca otišao u Legiju stranaca, i evo sad, kao grom iz vedra neba: bumm, koga vide moje oči, kralja ovdašnjih pijaca, probudio se začarani kralj, i evo ga ovde kako mi ovde skandira. Za milostinju. Za bakšiš. Ko? Neću da kažem, čika Šaco. Ali mogao bih ipak da vas pitam, čemu možemo da zahvalimo? Ako je već reč o principima.

KAROLA: Nandi!

ČEPI: Tarzane! Zatvaramo! Tarzane!

TARZAN: A šta je sa čika Šacom? Tetka Čepi! Zar čika Šaca ne mora još da se pakuje?

ČEPI: Monori može da ostane. On je semenkar. Drugo vreme važi za semenkare.

TARZAN: (*piljeći s nevericom u Monorija*) "Semenkar". "Drugno vreme". U mrkljoj noći, znači, muvaće se ovde ova grabljiva zverčica? To je, dakle, novi trik? Pitam se, kakvi će se ovde čenčovi obavljati, u mraku, kad ja kod kuće budem ugasio svetlo i legao pored svoje drage, sve tonući u svoj mali proleterski san? Ne bi li možda i mene da uključite? Rado bi se i ja išunjao u ovaj mrak zarad nekakve sporedne zarade? Mogu li i ja da uskočim u ovaj biznis, čika Šaco?

BERCI: (*isključivim tonom*) Od danas smo semenkari, Tarzane. To je sve.

TARZAN: Joj, što mi je mračna ova trafika, jako je mračna! Ljubimruke, tetka Roži. (*vraća se svome štandu*) Evo me, bejbi.

GĐA MONORI: (*ulazi*)

BERCI: Ljubimruke, tetka Roži.

GĐA MONORI: Jesi li dobro, Šandore?

MONORI: (*piljeći visoko u vazduh skandira svoj tekst*)

GĐA MONORI: Zvao si Dete da dođe ovamo. Šta ti je? Zamisli šta se maločas desilo. U stanu. Pogledam gore, imala sam neki loš predosećaj. Pogledam gore u stanu... Pa ovde i nema mušterija. (*ulazi jedna mušterija*)

MUŠTERIJA: Čašu suncokreta. U štaniclu.

MONORI: (*meri*) Berci. Vрати kusur.

GĐA MONORI: Zašto si baš danas izašao. Zašto baš danas?

MONORI: Šta se desilo u stanu?

GĐA MONORI: Pogledam gore i, vidim, na plafonu, jednu dugu pukotinu.

MONORI: Zato što su zidari fušerski uradili, zasrali posao. Za mene brineš? Šta ti još treba pa da naučiš da za mene ne moraš? Ja ću.

GĐA MONORI: Hoću, hoću da se bojiš.

MONORI: Jeste, da bi ti mogla da sravniš svoje račune s bogom.

GĐA MONORI: Boj se makar smrti.

MONORI: Boj se ti.

GĐA MONORI: I bojim se, ali tvoje smrti se bojim. Šandore, umesto tebe se bojim. Sutra nastupa kraj sveta, a ti ne želiš ničega da se odrekneš. Ovozemaljski svet, u kojem ti toliko voliš da budeš, začas će da propadne, a za drugi život ti još uvek, još uvek nisi ništa dao. Ne moraš da veruješ, samo računaj. Izračunaj šta će biti, kad ti dođe kraj. Smrt je takva da moraš unapred da platiš za nju.

MONORI: Ja ću danas dati Detetu. Ono. Poručio sam mu po Berciki.

GĐA MONORI: (*pogleda u bogalja*)

BERCI: Jeste, tetka Roži.

GĐA MONORI: (*mužu*) I sada lažeš. Ni to nije odricanje. Nije nikakva ni cena, ni žrtva. Neće biti dosta.

MONORI: Kiki-riki-semen-ke, bun-de-va-i-sun-co-kret...

GĐA MONORI: Zato što si ohol. Jedino svojoj krvi udovoljavaš...

MONORI: Zaslužuje. (*skandira*)

GĐA MONORI: I to je laž. Boga nećeš prevariti.

MONORI: Ne brini.

GĐA MONORI: Šta misliš, ko si ti? Ne možeš da se odrekneš svoje umišljene veličine.

MONORI: Prodajem semenke. Mogu li da spadnem na niže grane, šupljikačo?

GĐA MONORI: Mene nećeš prevariti. Sada izvodiš najveću laž svog života.

MONORI: (*kroz smeh skandira semenkarev slogan*)

GĐA MONORI: Berci! Kazaćeš mi šta znaš.

BERCI: (*drhteći od straha*) Ništa, tetka Roži. Kunem se životom, pojma nemam šta je čika Šaca naumio. Niti razumem. Ništa ne razumem, ništa ne znam, niti hoću da znam, tetka Roži, ništa.

GĐA MONORI: (*prezrivo ih odmeri, odustaje*) Niste li gladni?

BERCI: (*radosno*) Evo Deteta! Čika Šaco! Dete!

MARIKA: (*ulazi u pratnji svog dvadesetogodišnjeg sina*) Mama! Ovo, ovo je previše. Pa je li vam to nužno? Umreću od sramote. Neću ni da te pogledam, tata. Mislila sam da ti imaš više pameti, mama, zar u vašim godinama?

IMI: (*uhvati Monorijev pogled*) Ljubimruke.

MONORI: (*glasno skandira*)

IMI: Šta ima? Kako ste, gospodo?

BERCI: Pa, što se gospode tiče, je li, ona su možda dobro...

GĐA MONORI: No, idemo u stan. Zahladnelo je.

MARIKA: Samo ako i tata ide. Tata! Dogovorila sam se sa Imikom da ćemo sada, kako smo se posle razvoda konačno raskusurali sa tim čovekom, sa gospodinom doktorom...

MONORI: Idite u stan, meni će ovde sad da krene posao.

MARIKA: Mi ćemo se pobrinuti za vas, tata.

MONORI: (*Imiki*) Kog si đavola doveo ovamo majku?

BERCI: Ja sam mu rekao, i Mariki sam rekao, da smo od danas semenkari.

MONORI: *(baci na njega jedan uništavajući pogled)*

MARIKA: Tata! Ja sam spremna, ali pod uslovom da više u životu ne kročiš nogom na pijacu, da vam obezbedim pristojan život pod stare dane. Samo da te ne vidim ovde da nas sramotiš, preklinjem te, tata.

MONORI: Tornjajte se, ometate mi promet.

GĐA MONORI: Hajde, idemo, Marika.

MARIKA: Mama! Pa zar si već i ti postala tako gramziva, mama? Namerno hoće da me sramoti. Jeste. Znam, šta je sad u njegovoj prepredenoj glavi: hoće baš ovako da pokaže svima kakvu kćerku ima, premda bih ja u svakom pogledu... Imi! Reci i ti nešto! Tata! I Imi je spreman da u svakom pogledu... *(obraća se Imiki)* No, reci mu sad ti. *(ocu)* Tata! Profesori predviđaju Imiki sjajnu budućnost, već sada ga traže u inostranstvu. *(Imiki)* No, reci mu već, kaži mu kako zamišljaš novi ekonomski poredak u svetu, i šta su ti poručili iz Azije. On je stručnjak za svetsko tržište. Traže ga, tata, plaćaju ga, tata. Nemaš potrebe da ovo radiš, to svi znaju, nemoj misliti da ne znaju. Mi te volimo. Razumeš?

GĐA MONORI: Dobro, dobro.

MONORI: *(više)* Čepi! Čuješ li, Čepi, šta mi je ćerka smislila? Platila bi, samo da se više ne pojavim na pijaci.

ČEPI: *(iz offa, više)* Marika! Zar bi nam uzela starog? Ovde svi vole Monorija! Je li tako, Tarzane?

TARZAN: Baš tako, baš tako, tetka Čepi!

MARIKA: Stoji ovde kao gomila nesreće. Star i nemoćan. Jer vama to baš i odgovara, da vam jadnik ovde dreždi a da vi sklapate poslove, i da mu se smežete iza leđa. Mama! Mama, ja više ovamo neću ni dolaziti sve dok se ne opametite! *(istrči)* *(U međuvremenu Imi i Monori se bezglasno, jedva primetnim gestovima dogovaraju. Mladić nemo daje do znanja starcu da nema nikakve veze sa majčnim dolaskom, sporazumevaju se i da Imi ode u stan kod bake, i da se kasnije vrati. Na kraju, kada Marika ode, i Imi i gđa Monori odlaze u suprotnom smeru)*

MONORI: *(čim ostanu sami, okreće se Berciki)* Kad budem rekao. Onda.

BERCI: *(prestrašen, jedva sričući)* Ne, čika Šaco.

MONORI: Kada svi budu otišli. Radićeš sve onako, kako ti ja kažem.

BERCI: Ne. Ne. *(na ovo ponovljeno odbijanje poslušnosti i Tulipan diže glavu)*

MONORI: *(okreće se Tulipanu, kao da od sada Bercike i nema)* No, Tulipane.

BERCI: Čika Šaco, molim vas.

MONORI: Za sat vremena, Tulipane. Reći ću ti šta ćeš mi uraditi kao poslednje, i onda si slobodan. Gotovo, možeš da ideš.

TULIPAN: *(klimne glavom)*

MONORI: Da ti čujem glas.

BERCI: Čika Šaco.

TULIPAN: Razumem, čika Šaco.

MONORI: Tako. Kiki-riki-semen-ke...

BERCI: Neko mora da sređuje stvari, čika Šaco. I sutra.

MONORI: *(skandira, kao da pomoćnika i nema)*

BERCI: Znaće, da bi' inače. Inače, u svakom pogledu.

TULIPAN: *(vikne na njega)* Daj ovamo pare. *(izvrće mu džepove)*

BERCI: *(pomiren sa sudbinom)* Dobro, de, onda, no. Ti onda obrati pažnju na mušterije.

TIBOR: *(ulazi)* Pošto?

MONORI: Od bundeve ili suncokreta? *(prepoznaje ga)* Forinta čaša. Ali ti nemaš ni toliko, je li, Tibore?

TIBOR: Prodajem, Šandore.

MONORI: Ti u životu nisi ništa kupio, je li?

TIBOR: Dva-tri puta.

MONORI: Ali si uvek bio na gubitku. Je li, Tibore? A kad prodaješ, misliš da si na dobitku? Ti si moj čovek, Tibore. Gukni.

TIBOR: "Doksa". *(vadi iz džepa ručni časovnik)* Zlatna "doksa".

MONORI: *(razgleda robu)* Ne pitam odakle ti je.

TIBOR: Ne treba da brineš. U ovom slučaju.

MONORI: Onda ja govorim. Sedamsto. Tulipane! Daj mušteriji sedam stotina.

TULIPAN: *(broji novac)*

MONORI: *(sklanja sat)*

IMI: *(vraća se)* Deda. Da se onda preračunamo. U redu?

MONORI: Ja se danas ne preračunavam, nego svodim račune.

IMI: Dobro, ali zašto baš danas?

MONORI: Do danas je trajalo.

IMI: Jesi li umoran?

MONORI: Nisam.

IMI: Jesi li dobro prošao?

MONORI: Nisam. Samo ga ti nosi.

IMI: I?

MONORI: *(pogleda ga)*

IMI: Šta time dobijaš? Sad si još ti u posedu. Šta tražiš?

MONORI: *(namiguje mu)*

IMI: Šta? *(osvrne se, primećuje Tibora)*

MONORI: Šta misliš, ko je ovaj?

IMI: *(pogrešno ga razume)* Onda ću se kasnije vratiti.

MONORI: Čekaj samo. No? Ko je? Šta ti misliš.

IMI: *(pogađa)* Moj otac?

TIBOR: Sine. Kako si?

IMI: Dobro.

TIBOR: Pa? Čime se baviš? Nisam mogao sve do sada da te potražim, jer sam baš ovih dana pušten. Strpali su me ovi u zatvor, jer nisam hteo da igram onako kako oni sviraju. Shvataš. Ali sad sam odma' došao ovamo, da se raspitam o tebi. Porastao si, vidim. Od sada neću ja morati da te tražim, možeš ti da dolaziš kod mene. Hoćeš li da zapišeš moju adresu?

IMI: Zapamtiću. Reci. Neću zaboraviti.

MONORI: (*upada im u reč*) Doneo ti je nešto. Da ti ga predam. (*vadi iz džepa i tutne Imiki u ruku časovnik*) Zlatna "doksa". Pomislio sam, čak, da je zadržim za sebe.

TIBOR: Šandore! Daćeš mu? Stvarno?

MONORI: Pa kako ne bi'.

TIBOR: (*ne primećuje da je iz ovoga Imi sve shvatio*) Znaš, zašto je to lepo? Jer sam ja taj sat od moga oca dobio, dao mi ga je neposredno pred smrt pod uslovom da ga i ja jednom dam svome sinu. Jer ko je pravi čovek? Onaj kome je i otac bio pravi čovek. Onaj, kome njegov otac nije bio pravi čovek, uzalud sav trud, ne vredi mu ništa što je sam pravi čovek. Tako da je sad ovaj sat u pravim rukama. Lepota je u tome, Šandore, što si mu ga sad dao.

IMI: Dobro je. (*tutne Tiboru sat u ruke*) Neka ostane tvoj.

TIBOR: Ali kako kad više nije moj.

IMI: Hoćeš čist posao? Onda vrati pare, pa nosi svoju robu.

TIBOR: Nisi me slušao? Sad sam rekao odakle dolazim. Treba mi taj novac.

IMI: (*Monoriju*) Neka i novac bude njegov. Ja ću ti ga vratiti. Koliko je bilo? Koliko? Vратиću ti, samo da svršimo već jednom ovaj posao. Ja ću ti nadoknaditi koliko si dao za njega.

MONORI: Ne treba, meni se isplatilo. (*uzima sat od Tibora*)

TIBOR: (*Imiki*) Možeš da svратиš bilo kad. (*žurno odlazi*)

IMI: (*stoji, na rubu nesvestice*)

MONORI: (*tutne mu sat u ruke*) Stavi na gomilu.

IMI: Čekaj, čekaj malo. Ovaj posao bio je suviše brz.

MONORI: Baš si smotan. U životu moraš odmah znati šta je. Treba uvek smisliti nešto, snaći se, treba odmah odgovoriti, treba odmah uzvratiti udarac, odmah odskočiti, odmah pritrčati, odmah shvatiti, odmah kupiti, odmah prodati, odmah, odmah, samo je zlato uvek ono što jeste. Nema posla od kojeg bi se zlato promenilo, čak i bog očekuje da mu daš, tek onda ćeš i dobiti nešto od njega. Ljudi su kao u nekakvom bunilu, dižu i spuštaju cene, samo vrednost ne mogu da pokvare, jer ona se meri zlatom, ono je uvek jednako prisutno u svakom poslu. Sad će biti tvoje. Ti ćeš još to doživeti, Dete, i onaj ko tada bude imao zlata, taj će opstati.

IMI: Ti to nećeš doživeti.

MONORI: Strpaj ono u ruksak, pa se vrati da se oprostimo.

IMI: Odmah.

MONORI: Šta čekaš?

IMI: Ti nećeš sa mnom?

MONORI: Ja ću večeras ovde imati još jedan posao. Hoću valjano da ga obavim.
Biće to dobar posao.

IMI: Šta je, Berci?

MONORI: Ostavi ga na miru.

IMI: Zaspao je. *(izlazi)*

MONORI: *(skandira)* *(U međuvremenu se na pijaci pojavio Gombačik, u skupom, elegantnom odelu, u stopu ga prati šofer sa cegerom u ruci. Gombačik ljubi Čepiku u obraze, zatim počinje da pazari kod Tarzana, i to tako što samo prstom pokazuje na robu, Tarzan je stavlja na kantar, a šofer plaća)*

TARZAN: *(vikne dok meri)* Čika Šaco! Mali Gombačik je ovde!

KAROLA: Gospodin direktor, valjda? Budi već jednom svestan šta govoriš!

TARZAN: Znam ja znanje. Je li, Gombačik? Znam šta znam.

GOMBAČIK: Miran, Tarzane, miran budi. *(pokazuje šoferu šta da stavi u korpu)*

TARZAN: *(više)* Došao je gospodin direktor. To mu valja, je li, čika Šaco?
Direktor lanca hotela. Sin pijačne nadzornice.

GOMBAČIK: Prestani da se mangupiraš, Tarzane.

KAROLA: Nandi!

TARZAN: Sa šoferom. Kod mene. Pazari. Čika Šaco! Pazari za letovanje. Velik je ovaj svet, ha?

KAROLA: Šta se petljaš s ovim Monorijem. Smeje ti se. Prezire te.

TARZAN: Čika Šaco! Gde su bile moje oči! A i vaše. Mali Gombačik! Sećaš li se još, da sam ti ja govorio, šta treba da radiš? No. Sada ti drugi govore kad ćeš koga da kokneš, da bi sam ostao u životu. Samo što sad to radiš za državu, ha?

GOMBAČIK: Nisi ti takav mangup, Tarzane. Nemoj misliti da nema većih mangupa od tebe. I ja samo prodajem celer. I to odavno. Ne zanosi se.

TARZAN: Čujete li, čika Šaco, šta kaže ovaj štricika? *(dobija smesta šamar od Gombačikovog šofera)*

GOMBAČIK: *(u Čepikinom društvu prilazi Monoriju)*

ČEPI: Monori, moj sin bi imao jedan poslovni predlog.

MONORI: *(skandira)*

GOMBAČIK: Čika Šaco! Sad sam u godinama u kojima ste vi bili kada ste kupili svog unuka. Zamenili smo mesta. I meni sada dobro ide, otprilike kao što je u ono vreme vama išao posao, i u ovom dobu i mene već zanimaju samo moji klinci, nisam više neozbiljan.

ČEPI: Moj sin tačno zna kakva je šema, Monori. Živi od toga što je dobro obavешten. Isplatiće ti se da ga saslušаш. Nudi ti novac. Čuješ?

GOMBAČIK: Naime, novac se jedno duže vreme neće kvariti, to se može izračunati.

MONORI: Otkud znaš, Gombačik, dokle ću da živim?

GOMBAČIK: Nije teško izračunati. A i to, da će nedugo posle vaše smrti i ovaj svet da propadne, propašće i moj novac, a zajedno sa njim i ja ću izgubiti kredibilitet. U redu, ja ću tada već biti star, ali tu su deca, čika Šaco. Mislim da se razumemo. Preplatio bih, ukoliko biste imali neku trajnu vrednost.

ČEPI: Kaži mu i za unuka.

GOMBAČIK: A, da. Dok novac ne bude počeo da se kvari, vaš unuk, čika Šaco, biće već sredovečan čovek, u najboljim godinama, i moći će do tada, i to novcem koji bih vam sada dao, da stvori sebi stabilnu egzistenciju, i na taj način da se izvuče. Jer teško da bi tada mogao da započinje neki nov život. S druge strane, moja deca će tek tada da stasavaju. Smatram da bi posao bio obostrano koristan.

ČEPI: Nema poverenja u tebe.

GOMBAČIK: Jednako gledamo na stvari, a toga je i on svestan. Zar ne, čika Šaco?

ČEPI: (*sinu*) Ovaj ima neku drugu šemu na umu.

GOMBAČIK: Znam šta radim, kevo. U današnje vreme ni od koga drugog ne može da dobije ponudu, osim od mene. Preusko je još ovo tržište. Razmislite, čika Šaco. Do sutra?

MONORI: Do sutra.

ČEPI: (*polazi, sinu*) Nije rekao čak ni da nema.

GOMBAČIK: (*polazi i on*) To još ne znači da nema.

ČEPI: Uvek ima poslova. Pojma nemamo ko može, kao da iz zemlje izniče, da se pojavi s nekakvom ponudom.

GOMBAČIK: (*u odlasku*) Ali niko ne može da mu ponudi toliko kao ja, svaku ponudu mogu da prelicitiram.

ČEPI: Poznajem ja njega, ubeđen je da će večno živeti. Umišlja da je svemoguć. Budala.

GOMBAČIK: Tačno zna, u čemu je njegov interes. (*odlaze*)

TARZAN: (*prilazi Monoriju koji ne prestaje da skandira*) Čika Šaco! Nekako još preživljavam. Ali šta da radim, ne mogu otrpeti da drugi žive bolje.

KAROLA: (*dovikne mu sa štanda*) Prebiće te, slušaj šta ti kažem, ima da te oleše, a ti razgovaraš sa tom ništarijom, smeje ti se iza leđa.

MONORI: Ova će da pokupi prnje i da ide, Tarzane. Ova žena.

TARZAN: Čika Šaco. Šta velite za ovaj svet, čika Šaco?

KAROLA: Za šta umišljaš sebe? Reci! (*presvlači se*)

MONORI: Evo već se i oblači.

TARZAN: Čika Šaco! Recite mi šta da radim. Kakav posao da počnem?

MONORI: Treba ti ta žena, ili ti ne treba?

TARZAN: Treba. Zato je žena. S druge strane, međutim, gde je čoveku ponos, ako su ovi ovde?

MONORI: Ode ti ženska, Tarzane.

TARZAN: Neka jede govna. Ali vi, čika Šaco, mogli biste mi dati neki savet, kako sad i šta. Čime se vi bavite u poslednje vreme?

MONORI: Otišla je žena, Tarzane. Ova žena je otišla.

TARZAN: A savet? Na šta tipujete?

MONORI: Ne dajem tipove. Ja sam sad u sasvim drugom poslu. Zatvori radnju. Sam, jer je žena već otišla. A onda idi, nađi neku drugu. Kiki-riki-semen-ke... *(stočiću prilazi jedan mladi par)*

TARZAN: Čika Šaco!

MONORI: Izvolite.

MLADIĆ: Dve čaše suncokreta, molim.

MONORI: Odma'. Štanicla ili džep?

DEVOJKA: U njegov džep.

MLADIĆ: Za bioskop. Mračni bioskop.

MONORI: *(okretno, čilo meri, uzima novčanicu, s odvratnošću je posmatra)*
Nemate ništa manje?

MLADIĆ: Imamo samo to.

MONORI: A ni to nije bog zna koliko.

DEVOJKA: Idemo u bioskop.

MONORI: Tulipane, daj sitno.

TULIPAN: Sitniš sam ostavio u Bercinom džepu.

MONORI: Onda uzmi od njega. Ja tog čoveka više ne poznajem.

DEVOJKA: Žurimo, molim vas.

TARZAN: Evo odma', odma'. Sve za mušteriju, samo polako. *(Tulipan se okreće Berciki, dotakne prstom spavača, ali ovaj se ne miče. Tada ga Tulipan gurne, telo se svali sa stolice. Mladić i devojka se žurno udalje)*

TARZAN: Ovaj je trešten pijan. *(odlazi prema svom štandu)*

TULIPAN: *(konstatuje da je Berci mrtav, pogleda u Monorija)*

MONORI: Posadi ga nazad na stolicu. Kao da je živ. *(Berciki)* Daću ja tebi.

Kvariš mi ovde posao. Kvariš mi ovde posao, kažem. Imaš šut-kartu, možeš da ideš. Nosi se, kud te noge nose. Pokazao si se, nema šta. I to na kraju. "Ovako, čika Šaco, te onako, čika Šaco". "Ne, čika Šaco". Zapamtićeš mi to. Sad si naučio lekciju, je li, ništarijo. Naučio si, a? Ti već znaš. *(pogleda u nebo)* Zamrači se već jednom. *(skandira)*

TULIPAN: *(već sedi na svom mestu)* A ja, čika Šaco?

MONORI: Još nešto ćeš mi svršiti, a onda si slobodan.

TULIPAN: Danas?

MONORI: Danas. *(U pozadini su već skoro svi štandovi zatvoreni, prodavci se opraštaju i odlaze. I Tarzan polako završava sa zatvaranjem)*

TARZAN: *(dovikne)* Čika Šaco! *(Ulazi Škulteti, prilično ostareo, najpre prilazi Čepiki koja u pozadini posluje nešto i započinje nema igra između njih dvoje. Pozdravljaju jedno drugo s radosnim iznenađenjem, jer se odavno nisu videli, a onda se upuštaju u razgovor. Uskoro, međutim, čuvši Monorijevo ime, koje Tarzan jednako uzvikuje, okrene glavu prema starom trgovcu, raspituje se kod Čepike da li je semenkar zaista njegov stari poznanik, zatim mu polako prilazi)*

TARZAN: Čika Šaco! Ja sam onda zatvorio. Idem ja.

MONORI: *(nakratko prekida sa skandiranjem)* Je l' u krčmu? *(pa nastavlja)*
Kiki-riki-semen-ke...

TARZAN: Zna li nešto bolje? Nemojte misliti da ću poći za ovom ženom.
Postoji druga, treća. I vi ste uvek gledali samo na to, od čega se živi, zar ne? Gurali ste se. *(gleda u malo džepno ogledalce, češlja se)* Onda, sutra na istom mestu, u isto vreme. Samo sa drugom ženom. Prijatan odmor, čika Šaco. Ljubimruke. *(odlazi)*

MONORI: *(skandira)* Doći će još Dete. Dete sa ruksakom.

IMI: *(stiže, s teškim ruksakom na leđima, krcatim olovnim vojnicima)*

MONORI: No, onda ćeš se sad oprostiti od mene, Dete.

IMI: Baka ti poručuje da je za danas bilo dosta, ili prepusti posao Berciki, a ti da se svakako popneš u stan.

MONORI: Baš će ona da mi kaže... Imam u izgledu još jedan posao večeras.
(primećuje Škultetiju) No. Znao sam da ću večeras imati još jedan posao.

ŠKULTETI: Sklopićete sada sa mnom najbolji posao u životu, gospodine Monori.
Možete se oplkladiti.

TULIPAN: *(ustaje, da bi gost mogao da sedne)*

IMI: Ja bih onda polako...

MONORI: *(zadrži ga, zatim Škultetiju)* Kupujete ili prodajete, gospodine Škulteti?
(Imiki) Obrati sad pažnju.

IMI: Ne bih baš da dreždim ovde sa ovim.

MONORI: Od ovog čoveka bi mogao mnogo toga da naučiš.

IMI: Baka ti poručuje...

MONORI: Od boga ćeš još moći mnogo toga da čuješ, ali dva ovakva trgovca se više nikad neće sastati. *(Škultetiju)* Imate li dece, gospodine Škulteti?

ŠKULTETI: Porodični poslovi se sa mnom završavaju. Moj otac je bio suviše jak čovek. Sad je umro, u 92. godini. A Tulipan? Jeste li zadovoljni njime?

MONORI: Moj jedini pomoćnik.

ŠKULTETI: Preživeo si, Tulipane? Ništa drugo te nije ni zanimalo, a? *(Monoriju)*
Mogli bismo onda početi.

MONORI: Opet vam se žuri.

ŠKULTETI: Došao sam samo na par dana. Sutra se vraćam u Ameriku.

MONORI: Inače?

ŠKULTETI: Pa, moliću lepo. Otišao sam pre dvadeset godina, onda sam mislio, zbog toga što tamo tržište pruža veće mogućnosti. Posle petnaest godina sam morao da shvatim da sam ja zapravo tamo pobežao od oca. I nakon daljih pet godina sam uvideo da sam uzalud bežao. Promena sredine ne rešava stvari. Nije greška u svetu, nego u nama.

MONORI: *(Imiki)* Hoće da me ubedi... *(Škultetiju)* Vi, dakle, tvrdite da čovek ne može da postane ono što želi? Vi ste se obogatili, zar ne?

ŠKULTETI: Baš tako. Ali ne na onaj način na koji sam ja hteo. Svoju istoriju nosimo u sebi, gospodine Škulteti. I to unapred izmišljenu. (*gleda na sat*) Ambijenti mogu da se smenjuju, ali to je sve, ipak, samo privid. Ja, na primer, kad god se sretnem sa vama, žurim. No, dobro. Da se vratimo poslu. Vi posedujete nešto što bih ja sjajno i odmah platio.

MONORI: Od mene možete samo da otkupite ono što ste mi već jednom prodali.

ŠKULTETI: Dobro se mi razumemo.

MONORI: Ako biste hteli nazad ono teško, ja sam to već preprodao.

ŠKULTETI: Ona druga roba me zanima.

MONORI: (*i on pogleda u Tulipana*) Ta je i meni neophodna.

ŠKULTETI: Evo blauvajs petice, koju ste mi vi dali za tu robu. I, recimo, dao bih još nešto pride, kao kamatu. U devizama.

MONORI: Nije na prodaju.

ŠKULTETI: Kod vas samo krade bogu dane.

MONORI: Nema dosta zlatarskih majstora preko bare?

ŠKULTETI: (*smeta mu Imijevo prisustvo*) Nisam u stanju meritorno da pregovaram sa vama u prisustvu ovog mladića.

MONORI: Moj je uslov da bude tu.

ŠKULTETI: (*predaje se*) Roba je vaša. Meni Tulipan nije za to potreban. Nego za ono u šta se osim zlata razume. No.

MONORI: U to se, molim vas, u Americi mnogi razumeju.

ŠKULTETI: Ali jedan stranac tamo može obaviti daleko čistije poslove. No! (*smeta mu Imijevo prisustvo*) Šta pilji u nas ovaj momak? Mislite li da nas razume?

MONORI: Još ne. Ali jednom će i on sklopiti jedan ovakav posao, i voleo bih da ne bude bez iskustva.

ŠKULTETI: Dobro. Da bismo bili kvit u ceni, hoću da znam za šta vam je Tulipan potreban.

MONORI: Za ono za šta je i vama potreban.

ŠKULTETI: (*vidno se iznenadi*) Onda ću predložiti nešto drugo. Dokle će vam biti potreban?

MONORI: Ako mi sad odmah predate dijamant, u roku od sat vremena roba je vaša, gospodine Škulteti. I u zamenu za ovaj uslov, ne tražim ništa povrh blauvajsa.

ŠKULTETI: (*vadi iz džepa dijamant*)

MONORI: (*Tulipanu*) Pogledaj ga.

TULIPAN: (*s lupom*) Blauvajs. Bez ikakve trunčice. Pet karata.

ŠKULTETI: Naravno. (*hitro uzima kamen iz Tulipanovih ruku*) Samo što u tom slučaju, ako vi ovde sa Tulipanom obavite onaj posao, neću imati čistu robu. Ne želim nikakve komplikacije.

MONORI: (*preuzima dijamant*) Bez brige. Vi se samo pobrinite za transport. Hoće li imati autentične dokumente?

ŠKULTETI: To je moja briga. (*ne može više da se suzdrži*) Ovaj mladić! Molim vas, ovako nije moguće pregovarati. Zaista se čudim, da znate.

MONORI: Dete. Dođi ovamo. (*Imiki, tako da ga i Škulteti čuje*) Moram uveriti svog poslovnog partnera da si ti moj pouzdan čovek. (*Škultetiju*) Morate znati da sam ja ovo dete dva puta kupio, i da je ono toga potpuno svesno. (*Imiki*) Zar te nisam i od smrti otkupio?

IMI: Jeste.

MONORI: Smrt je dobra mušterija. Ali nije tako dobar trgovac, kao ja. Sad ću joj podvaliti. Ja ću da kažem cenu. Ni reč nemoj da izustiš, to je sve što tražim od tebe za ono što sam ti dao, samo me saslušaj, i onda idi. Ja ću sad da likvidiram firmu. Od sad ćeš i ti biti sam svoj gospodar. Meni nikad niko nije mogao da zapoveda. Moj je uslov, da i ti budeš takav. Rekao sam da ni reč neću da čujem. Idi sad. (*nakon što je Imi otišao, okreće se Škultetiju*) Prošetajte se malo, gospodine Škulteti. Sačekajte Tulipana na uglu Lujzine ulice. Sretan put.

ŠKULTETI: I vama, gospodine Monori. Dobra pogodba.

MONORI: Slažem se. Ali nemojte razglasiti da sam bio popustljiv.

ŠKULTETI: Šalite se, gospodine Monori? Smatram da sam vam ja dao popust. (*odlazi*)

MONORI: (*sedne na stolicu*) Posle ćeš otići na ugao Lujzine ulice. Ostalo će Škulteti znati. Čekaj malo.

TULIPAN: (*vadi nož iz pojasa*) Kažite, čika Šaco.

MONORI: Brzo. (*Tulipan mu hitro prereže vrat, zatim žurno odlazi*)

TARZAN: (*nailazi*) Čika Šaco. Sa čim poslušujete? Guknite. Stvarno hoćete da me izostavite? Nemojte mi to raditi, čika Šaco. Gde danas leže pare? Čika Šaco! Čika Šaco!

Geza Beremenji (Géza Bereményi) je jedan od najsvestranijih stvaralaca u savremenoj mađarskoj književnosti i filmskoj umetnosti. Rodio se 25. januara 1946. godine, diplomirao na budimpeštanskom Filozofskom fakultetu italijanski jezik i književnost. Bavio se marketinškim poslovima i radio kao dramaturg u jednoj filmskoj producenckoj kući. Od 1978. je slobodan umetnik, piše filmska scenarija, drame, novele, romane. Vrlo je uspešan tekstopisac balada u zabavnoj muzici. Geza Beremenji u svojim delima, po mišljenju kritičara, izražava osećanje sveta i života takozvane "velike generacije" koja je na scenu stupila u neposredno posleratnom periodu.

Autor je zbirki novela: *Švedski kralj* (*A svéd király*, 1970), *Istočno-zapadni kolodvor* (*Kelet-nyugati pályaudvar*, 1993), *Podignuta kragna* (*A feltűrt gallér*, 1994), i romana *Legendarijum* (*Legendárium*, 1978).

Napisao je desetak dramskih tekstova, a najveći uspeh je postigao sa "pijačnom igrom" pod naslovom *Cena zlata* (*Az arany ára*) 1998. godine.

